

NORS teka kraujas žeme mūsų
Lietuvių - karžygių vaikų,
Kentėt išmokom dėl prabočių
Ir mirt, aukotis dėl savų.

Negąsdin mūsų pavergėjai
Žiauria tironija, krauju,
Nes Tauro sūnūs - partizanai
Veržias kovon su engėju.

Leidžia Lietuvos
Atgimimo Sąjunga

Laisvoji Lietuva

FREE LITHUANIA

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL

Telef: FR 6-5416

Entered as second class mat-
ter at the post office at
Chicago, Illinois.

EINA SEPTYNIOLIKTUS METUS

1963 KOVO - MARCH 7

Nr. 5(898)

Dr. STEPONAS BIEŽIS

švenčias 50 metų visuomeninio darbo sukaktį, - mūsų lietuviškos - tautinės veiklos pasididžiavimas

Nedaug terasime ir margaspalvė Amerikos lietuvių istorijoj tokių asmenybių, kaip Dr. Steponas Biežis, kuriam Lietuva ir jos laisvė nebuvo tuščias žodis, bet gili idėja, kuriai jis paaukavo savo visą gyvenimą nuo pat atvykimo iš Lietuvos dienų.

Dr. S. Biežis apleido Lietuvą jaunosiose dienose. Paliko ją carų Rusijos vergijoj, bet buvo gyvas atbūdančios tautos sūnūs ir laisvės pavergtai Lietuvai troškulį atsivežė į šį kraštą, kad čia, naudojantis laisve, galėtų kovoti ir dirbti savai tėvynei.

Tuo laiku ir pavergtoji Lietuva ir ypač Amerika, kur jau spietėsi nemaža lietuvių kolonija, stokojo inteligentinių pajėgų, kurios galėtų sekmingai vadovauti tautai siekiant laisvės.

Dr. S. Biežis nepaskendo Amerikos teikiamoje prabangoje, nenusisuko nuo lietuviškų reikalų, bet visa širdimi ir valia nuo pat pirmųjų dienų įsiliepus į lietuvių idealistų darbininkų gretas.

Penkiosdešimts metų žmogaus gyvenime yra didelis tarpas ir visą tą penkiosdešimties metų tarpą paaukoti savai tautai - yra didelis dalykas. Už tai lietuviškoji tautinė visuomenė minėdama Dr. S. Biežiaus 50 metų visuomeninio darbo sukaktį, tikrai su didžia pagarba ir dėkingumu taria jam padėkos žodžius.

Dr. S. Biežiaus asmenybė yra ir bus ne vienam iš mūsų gražus pavyzdys, kaip reikia mylėti savo gimtąjį kraštą, kaip reikia jam aukotis ir dirbti, siekiant jam laimės ir laisvės.

Dr. Steponas Biežis, kilimo panevėžietis, - gimė 1889m. kovo 18d. Bliūdžių k. Panevėžio apskr. Baigęs keturias klases Panevėžio gimnazijoje, išvyksta į Ameriką ir čia tęsia mokslą, 1912 metais gaudamas Valparaiso universitete B. S. laipsnį. Nesuetoja pasiektuose laimėjimuose, mokslą giliną ir tęsia, ir jau 1914 metais Čikagos Medicinos ir Chirurgijos Kolegijoje gauna Medicinos Daktaro laipsnį.

Bestudijuodamas universitete organizuoja tada dar negausius lietuvių studentus ir leidžia laikraštį jį redaguodamas. Su plunksnos darbu Dr. S. Biežis nesiskiria iki šių dienų aktyviai bendradarbiaudamas lietuviškoje spaudoje.

Lietuvai keliantis į laisvą gyvenimą, Dr. S. Biežis visa širdimi jungia si ir brolių lietuvių kovą už laisvę, - organizuoja 1919 metais Lietuvos Gelbėjimo Draugiją, aktyviai įsijungdamas į piniginių Lietuvai gelbėti vajų ir politinę akciją dėl Lietuvos laisvės šiame krašte.

Energingąjį daktarą matome visoje eilėje lietuviškų organizacijų - jis aktyvus SLA veikėjas, vienas iš kūrėjų Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos, kurį laiką pirmininkauja ALT Čikagos skyriui, nuoširdus rėmėjas lietuviškos skautybės - skautams remti draugijos pirmininkas.

Savo šakotoje ir energingoje veikloje Dr. S. Biežis turi puikų ir širdingą talkininką ponios Biežienės asmenyje, kuri neatsilikdama nuo savo vyro, yra aktyvi plačioje lietuviškoje veikloje, lydėdama vyrą visuomeninio gyvenimo keliais per 41 metus. Ponų Biežių šeima Čikagos lietuvi-

viškame gyvenime yra neretai tas centras iš kurio išplaukia organizaciniai užsimojimai, planai ir skatinantis jų vykdymas.

Čikagoje esančios lietuviškos organizacijos, Skautininkų Ramovei pasiūmus inciatyvą, - Akademinių Skautų Sąjūdžio Vadija, Amerikos Lietuvių Gydytojų D-ija, Amerikos Lietu-

pasididžiavimas

vių Respublikonų Lyga, Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, Čikagos Lietuvių Moterų Klubas, Dirvos Bendradarbių Klubas, Lietuvos Atgimimo Sąjūdis, LB Čikagos Apyg. Valdyba, Skaučių Seserijos Vadija, Skau-

tų Brolijos Vadija, Lietuvių Rezistencinė Santarvė LST Korp! Neo-Lithuania, Margutis, Panevėžiečių Klubas, SLA, Liet. Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjunga, Tautinis Akademikis Sambūris ir Vilties Draugija pagerbimui Dr. S. Biežio ir atžymėjimui jo šakotos lietuviškos veiklos šių metų kovo 16 dieną Jaunimo

Centre rengia 50 metų visuomeninio darbo sukakties minėjimą - vakariene.

Sveikindami Dr. S. Biežių šios gražios sukakties proga, mes išreiškiame savo širdingiausius linkėjimus jo asmeniškai laimei ir kartu didžiuojamės, kad lietuvių tauta turi tokių sūnų, kaip Dr. Steponas Biežis.

Vasario 16d. proga, Čikagos konsulariniame priėmime Dr. St. BIEŽIS ir ponja BIEŽIENĖ prie p. Olienės parengto lietuviško darželio ir bakužės samanotos...

Okupuotoje Lietuvoje mūsų kalba pasmerkta

"iškelti"

Rašo: J. Paužuolis

Praėjusiais metais okupuotoje Lietuvoje išėjo iš spaudos A. Sabaliausko nedidutė, gana įdomiai suredaguota knygelė, J. Martinaičio iliustruota, pavadinimu - ŽODŽIAI KELIAUJA (Vilnius, Valstybinė Grožinės Literatūros Leidykla, 1962m). Turinys, atrodo, yra skirtas pačiam jaunajam jaunimui. Lengvu stiliumi, populiariu būdu aiškinama, kaip žodžiai keičia savo geografinę vietą ir net reikšmę, keliauja per įvairias tautas ir jų kalbas. Duodama ir bendrų žinių apie įvairias pasaulio kalbas. Aiškinama

kai kurių žodžių, kaip -jubiliejus, cukrus, kavaličius, bankas, jurginas kalakutas ir kt. kilmę.

Tačiau toje iš paviršiaus visai nekaltoje knygelėje vaikams - yra įkištas ir labai stambus bolševikinės politikos "perlas". Štai pasicituokime: "Per pastaruosius dešimtmečius

ypač išaugo rusų kalbos reikšmė ir šių kalbą mokančiųjų skaičius. Rusų kalba tapo bendratautine Tarybų Sąjungos tautų kalba. Milžiniški Tarybų Sąjungos laimėjimai įvairiose gyvenimo srityse verčia ir kitų pasaulio kraštų žmones mokytis rusų kalbos, kad jos pagelba geriau pažin-

tų šios šalies gyventojus, kultūros bei mokslo pasiekimus."

O toliau kitame puslapyje dar aiškiau:

"Tarybų Sąjungoje, kur netolimoje ateityje bus sukurtas komunizmas kalbos pamažu mirs... Žmonės, gyvendami komunistinėje visuomenėje pajus, kad skirtingos kalbos kartais trukdo glaudžiau bendradarbiauti, supras, kad naudingiau būtų, jei jie ir jų kaimynai kalbėtų viena visiems gerai suprantama kalba. Ir daugelis kalbų palengva pradės nykti... Pats gyvenimas parodys, kuri kalbą mokėti naudingiausia, kuri geriausiai galės aptarnauti komunistinės visuomenės žmogaus poreikius."

Tai gi, taip ir lietuvių kalba jau yra iš anksto pasmerkta komunizmo sistemoje būti palengva numarinta, nes ten - "naudingiausia bus rusų kalba".

Viena partija, viena kalba, vienodi žmonės, t.y. vergai, kuriems nevalia skirtingai galvoti nei kalbėti - taip eina ten sunaikinimas skirtingų kultūrų ir tautų. Įgauti ten liks ne įvairiaspalvė kūrybinga žmonija, o tik bespalvė masė, kaip gyvulių kaimė. Tikrai baisūs yra komunizmo planai, kuriais paneigiama žmogaus prigimtos vertybės ir stengiamasi žmogus degraduoti į paprastą biologinį gyvį.

AR TIK NEARTĖJA NIKITAI GALAS?

Nesusipratimai komunistiniame bloke, kaip matome iš spaudos, didėja. Kinijos diktatorius Mao-Tse-Tungas jau visai atvirai ir komunistiškai aštriai puola ne tik Rusiją, bet ir Nikitą Chruščiovą.

Atsimerant, kad Nikita turi nemažai priešų ir pačiame Kremliuje, o ypač tie priešai gerokai pakėlė galvas po Nikitos susikompromitavimo Kubos avantiūroj, toks Kinijos aštrus ir atviras Nikitos puolimas gali privesti prie Kremliaus revoliucijos prieš savąjį bosą.

Tiesa, Kinijos poziciją šiandien mažai kurie komunistiniai satelitai

tepalaike, bet to puolimo įtaka į Kremliaus viršūnes gali būti nemaža. Chruščiovo susirūpinimą galima išskaiyti jo labai švelniuose atsakymuose Mao-Tse, Tungui, primenant jam, kad visi nesusipratimai gali būti išspręsti pasikalbėjimais...

Maršalo Malinovskio neseniai pasakyta kalba, grąšinant Vakarams atominiu karu, jei jie užpultų Kubą, kaip tik daug ką pasako: tai yra netiesioginis atsakymas Kinijos diktatoriui, kaltinančiam rusus vedimu "minkštos" politikos Vakarų atžvilgiu ir kartu savosios baimės paslėpimas kardų žvanginime. Kas gi be-

gali patikėti tais dideliais žodžiais ir grąšinimais, kada vos tik prieš keletą mėnesių Nikita buvo taip kompromituojančiai priverstas nusileisti Kuboje ir išsigabenti savo raketas?

Visai nebūtų ko stebėtis, jei vieną dieną užgirstume pranešimą iš Maskvos, jog niekšas Nikita buvo socialistinės tėvynės išdavikas ir kaip toks jau yra pakartas... Bolševikinėje sistemoje viskas galima - šiandien Nikita dar yra komunizmo šventas ryt gali būti jau niekšas. Juk toli pavyzdžių ieškoti nereikia - Stalina buvo visų išminčių išminčius, -daba jau niekšas...

KULTŪRA BET KOKIA KAINA ?

Nuo laisvės kovos nesislėpime už tautinio sijono

Sovietų šaltjo karo strategai pasitebėję prabangoje ir materialisme paskendusiu vakariečių "neapsakytą taikos troškimą", minkštūnariams bando įkalbėti mintį - "Taika, bet kuria kaina!"

Įžūrėję mūsų, lietuvių, neproporcingai stipriai reiškiama savo tautinės kultūros klausimą, bando mums įpiršti (ar jau ir piršo) šūkį - "KULTŪRA BET KURIA KAINA!" Mat Kremlius betoj išvados, jog mes prašyte prašomės "kultūrinio bendradarbiavimo", ką ir bando išulyti per savo raudonuosius terminus mūsų tremties pastate. Jeigu Kremlius turėtų skaitytis ir dorotis su mūsų ryžtinga kova už laisvę, neturėtų kada siūlyti kultūrinį bendradarbiavimą. Atsiminkime, kad sriannus upelis maurais niekad nespėja apaugti, gi... sto vinčiame vandenyje visoki vabalai veisiasi.

Mes, "atradę Ameriką", apakome materialistiniame apstulbime. Savo gobyšame aklume neneborime matyti mūsų tautai daromos baisios skriaudos, gi sąžinei nutildyti keliamė didžiulį kultūrinį triukšmą. Mūsų kultūrinis "alabas" kartais būna toks didelis, jog tėvai nei nebegirdi, kad vaikai nebe ta kalba šneka, jog paauge ir pasimokę ne dėl savo kraujo brolių laisvės sielojasi, bet "naują socialinę santvarką" Afrikos džiunglėse planuoja.

Atsisėdę už patriotinių pobuvių stalo, mes kaltiname visą pasaulį akulmu, kvailumu ir (atleisk mums, Viešpatie už piktžodžiavimą!) nieko nedarymu... MES NENORIME MATYTI, jog dalyvaujame tylos šamokse su tais Londono, Vašingtono ir New Yorko politikais bei žurnalistais, kurie bando nutildyti kiekvieną protestą ir teisingumo reikalaujantį balsą, nes jų filosofija ir politiniai planai sako, kad už 50 ar 100 metų komunizmas šiek tiek pasikeis, pavergtieji šiek tiek apsispraus su vergija, ir viskas išsisprės savaime. Mes žinome, kad Kruščiovo vėžiai nei per 100 metų neišmoks švilpauti "katiušos", taip kaip lietuvių tauta niekad neapspraus su vergija, tad turės būti fiziškai ir morališkai sunaikinta. Vietoje išvadai nus anuos politikus šlykščiais veidmainiais ir darius viską, kas yra mūsų galioje, kad išrinkus kitus ar vietoje paskelbus žurnalistus žinių klas totojais, mes jiems pašokame "Malūnų" ir padainuojame "Pen pelę"... How nice! Taip, kaip senais gerais UNRRAos ir lencidėgių laikais. Skirtumas tik tas, jog tie patys seni dalykai vyksta nebe barakų salėse, bet Statleriuose, Hiltonuose ir Sh eridanoose.

PRIVALU PAKLAUSTI SAVE, - ką mės padėsime savo šiai sukurta kultūra, kai atsistosime savo tautos fiziniame ir moraliniame kapinyne? Ir beto dar kyla klausimas, - kaip mums sekasi tautos kultūrą kurti išei vijoje, kai mes atsiskame išei vijos pa grindinės misijos - LAISVĖS KOVOS ir liekame bedvasiais lavonais išplatais svetimame krante?.. Ar mes galime uždegti savo jaunimą lietuviško kalbos ir rašto meile, tik todėl, jog mes spausdiname keletą laikraščių ir knygu? Ar daug rasime istorijoje sąjūdžių, pasiryžusių aukotis ir net mirti už kultūrą? Už laisvę - taip, bet ne už kultūrą! Kada žmonės stvoja kovon už laisvę, tada ir savo kultūroj atramos ieško, ją brangina ir iškelti, lyg vėliavą, bando. Nenuostabu, jog nutildė laisvės kovos šūkius mes dažnai nutildome ir mūzas. Išei vijos sąlygomis be laisvės idealo, lyg vaisius žvaigždynas žerintis tolimame horizonte; mūsų "kultūrinės pastangos" primena voverę bėgančią narvo rate: ji mano daug atliekanti ir pasaulius apibėgantį, gi iš šalies žiūrint jos stropus kvailumas sukelia liūdną šypseną ir, nekuriams atvejais, pasitenkinimą, jog voverė savo energiją išlieja tokiu nekenksmingu būdu. Antraip, iš narvo išsilaužtų ir, ko gero žalos pridarytų...

Mes turėjome tautinių šokių šventes, dainų šventes ir net kultūros kongresą, tad, pagal saikingumo dėsnį, eilė atėjo LAISVĖS KONGRESUI. Istorinė Lietuvos tauta, nors ir neturėjo mūsų šiandieninės kultūros, bet turėjo laisvę. Gi, jeigu ji nebūtų kovojusi už savo laisvę paaukodama viską, šiandien nebūtų nei kultūros kongreso.

Nenorėčiau būti suprastas klaidin gais. Gerbtini ir skatintini visi mūsų kultūriniai pasireiškimai, dėkingumas priklauso kiekvienam kultūrininkui, kultūros darbuotojui ir kultū

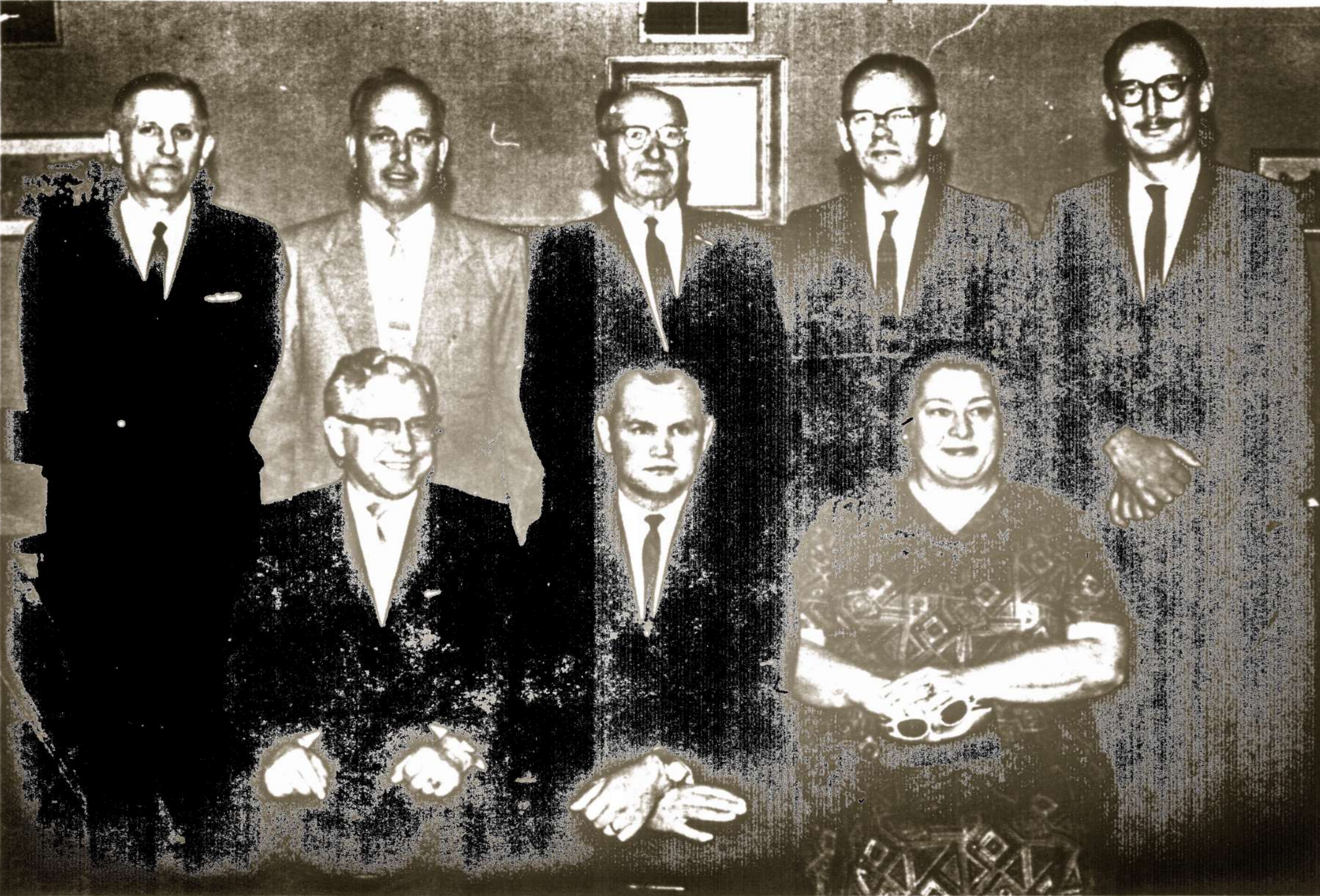
rinio gyvenimo vadovui, rėmėjui bei dalyviui. Kova už savo kultūros išlaikymą ir ugdymą mums reikalinga, tačiau, idant ši kova už mūsų kultūrą neliktų beprasme - KOVA UŽ LAISVĘ YRA BŪTINA. Viena turėtų būti išidėmeta, kaip kultūrininkų, taip ir visuomenininkų: šiandien, kada tautos laisvė prašosi išmalčos "kultūra kultūrai" mums būtų pražūtinga prabanga. Jeigu tautinė ir intelektualinė sąžinė nebūtų toks mieguistas tvarinys, mes lengvai išgalėtume vesti dvigubą vieną kitą papildančią, kovą už tautos laisvę ir tautos kultūrą. VIENOK, jeigu tektų prieiti išvados, jog negalime sumobilizuoti energijos pakankamai abiemis, PASIRINKIMAS BŪTŲ AIŠKUS:

Vilius Braženas

kultūra turi užleisti pirmumą laisvei. Taip yra kiekvieno karo metu. Mes esame kare. Komunistai tai žino. Laikas ir mums nusitoti nudavus, jog mes nežinome. Kai mūsų vadovai pastatys laisvės kovą jai priklausančiomis pirmon vietomis su šiuo šūkiu kreipsis į plačiąją visuomenę, neabejotinai bus susilaukta entuziastingo pritarimo iš visos lietuviškos išei vijos ne tik pasiaukojimo reikalaujančiai laisvės kovai, bet ir daugiau negu lig

siol paramos kultūrinėms pastangoms.

Beto, nepamirškime, jog pavergtieji mūsų broliai, nors ir suvaržyti "socialinis turinys-tautinė forma" pančių, dar gali panaudoti tautinę kultūrą protestui prieš pavergėjus pareikšti. Tačiau tai ir visa, kas jiems beliko. Tem tautinė kultūra yra laikinai vienintelis belikęs ginklas kovoje už laisvę. ČIA gi mes turime visa tai, už ką jie pasiryžtėna i aukščiausią kainą mokėti: pasaulio tribuną, laisvą žodį bei raštą, teisę išsirinkti laisvės principui atsidavusius atstovus. Naudo kime visa tai kaip ginklus kovoje už laisvę ir nesislapykime nuo laisvės kovos tarp tautinio sijono

Los Angeles, Calif. LIETUVIŲ DEMOKRATŲ KLUBO nauja Valdyba. Iš kairės - (sėdi) inž. J. KIŠKIS, V. BUOKAS - pirmininkas ir F. KORSAKAITĖ. Stovi - V. SALADŽIUS, M. VYŠNIAUSKAS, T. YANKUS, V. BAKŪNAS ir T. M. YAKUTIS. Nuotrauka - L. Briedžio

Lazda atsisuko kitu galu...

Rašo: J. Kadagys

Veik prieš keturius su puse metų gen. A. K. Kassim įvykdė Irake nepaprastai žiaurų ir nemažai aukų pareikalavusį perversmą. Jis tada sąmoningai ir visai be reikalo nužudė jauną Irako karalių Faisal ir jo šeimą, ministrų pirmininką Nuri-es-Said ir sosto ipėdinį Abdul Illah, kurių lavonus, prii šę prie automobilių, tapė po Bagdado gatves. Kadan gi Kassim perversmą rėmė komunistai, tai perversmui pavykus, jie sudidžiausiu ir jiems įprastu įtūzimu dar ilgai siautė krašte, tenkinant savo sadistiškus palinkimus. Kruvinas kerštas, kankinimai ir žudymas tęsėsi kelis mėnesius.

Kassim savo politiniais įsitikinimais buvo pilankus komunistam, todėl jis ir turėjo visišką jų paramą. Net tik perversmo vykdymo metu, bet ir vėliau krašto valdyme. Iš Sov. Rusijos ir kitų kom. kraštų jis buvo

gavęs net 800 milijonų dolerių vertės karinės ir ekonominės paramos. Beto, vien Maskva į Iraką buvo pasiuntusi apie 2.000 įvairiausių "technikų", kurie uoliai skleidė krašte komunistines idėjas. Tačiau Kassim, stipriau suėmęs krašto valdymą į savo rankas, apsigalvojo ir nebepanorėjo likti aklų Maskvos pastumdėliu, kokiais yra visi kiti komunistiniai stelitai. Tačiau vietos komunistai ir atvykę "technikai" dirbo išsi juose, kad kiek galint daugiau įsistiprinti krašto viduje ir gyventojus nutačius prieš Vakarų pasaulį. Kai Kassem aiškiai pamatė komunistų kėslus ir jų pastangas pašalinti jį iš valdžios, tada jis uždaro komunistų partiją ir aktyviusius jų vadus su-

kiša į kalėjimą. Bet tai gal jau buvo pavėluotas žygis, nes tiek kariuomenės eilėse, tiek civiliniame aparate jau buvo pakankamai infiltruota komunistinio elemento ir jis turėjo didelę galią. Nežiūrint komunistų vadų suėmimo, buvo juntama, kad jų itaka diena iš dienos auga ir pavojus krašto nepriklausomybei didėja.

Iš kitos pusės, Kassim nepritarė Egipto Nasserio idėjoms apjungti visą arabų pasaulį į vieną valstybę, o tokios idėjos šalininkų Irake buvo ne vienas. Taigi, iš vienos pusės buvo Maskva, kuriai rūpėjo turtingieji naftos šaltiniai, iš kitos pusės - pro nassaros šalininkai, kurie svajojo apie apjungtą arabų imperiją.

Irako tautiniai susipratę ir patriotiškai nusistatę gyventojai, o ypač inteligentijai, visą laiką buvo priešingai diktatūriniam Kassem režimui, o ypač jo neslepiamam flirtui su Rusi

jos. Nemažai buvo bandymų juo nusikratyti. Pats Kassem, tartum pasididžiudamas sakydavo, kad nuo 1958 metų liepos 14d. (kada jis įvykdė sukilimą prieš karalių), jis jau yra išgyvenęs net 38 pasikėsinimus prieš jo gyvybę... Prietaringesniuose irako gyventojuose net buvo skleidžiama mintis, kad Kassem yra... nenužudomas... Bet ir jam atėjo galas. Naujieji perversmo vykdytojai nužudė Kassim ir norėdami išsklaidyti tą "nemirtingumo" legendą, Kassim galvą rodė per televiziją ir vežiojo Bagdado gatvėmis...

Kaip dabar aiškėja, perversmas prieš Kassim buvo įvykdytas jaunų patriotų, Irako nacionalistų, daugumoje karininkijos. Šis perversmas pareikalavo irgi nemažai aukų, nes ne tik Kassim šalininkai, bet ypač komunistai fanatiškai priešinosi ir gynė diktatorių Kassim.

Maskva tuojau užprotestavo prieš "patriotų žudymą"... (kaip žinome, Maskva visada vadina tuos patriotais, kurie tarnauja jai ir išduoda savojo krašto interesus...) Toks protestas buvo pasiūstas net JTO. Tuo tarpu, kai pats Kassim žudė, o Kubos Castro ir dabar dar tebežudo tikrus krašto patriotes, Maskva su savo satelitais ne tik jokių protestų niekam nesuntė, bet tam atvirai pritarė, nes... mat ten buvo žudomi "liaudies priešai". Maskvos supratimu, žudymas komunizmo priešų yra aiškiai "patriotinis" veiksma, tiesioginei įeiną į komunizmo programą.

Maskva, kaip taisyklė, jei kur įvyksta koks valdžios pasikeitimas ir jis yra Maskvai nepalankus, visada apšaukia tai Vakarų kapitalistų darbu ir vykdytojus kapitalizmo agentais, fašistais ir tt. Tą patį ji daro ir dabar, kaltindama už šį perversmą Vakarų ir koliodama naują Irako vyriausybę šabloniškais ir senai komunistų nuvalkiotais kliojimais. Iš tokios Maskvos laiky senos visada galima aiškiai nustatyti apie vieno ar kito krašto vyriausybės palankumą Maskvai, kad ir neturint dar jokių kitų konkretnių davinčių.

Kad dabar Irake, kaip neseniai ir mažame Jemen, perversmai buvo įvykdyti su Egipto Nasserio palaimai ir parama, tai yra vieša paslaptis. I Jemen Nasseris net pasiūtė savo kariuomenę ir dabar ten ją tebelaiiko. Taip ir Irake Nasseris pasiekė savojo tikslą dėka palankių jam jaunųjų karininkų.

Nasseris savo idėjų - sujungti arabų pasaulį ir jam vadovauti, nėra atsisakęs. Kai 1961m. rugsėjo mėn. Sirija atsisiskyrė nuo unijos su Egiptu, Nasseris nuo tada tik pakeitė taktiką tam sujungimui pasiekti. Ir toji nauja taktika kol kas jam naudinga, jau du jam palankūs perversmai įvykdyti ir bus jų daugiau. Dabar reiki kėtų laukti netrukus perversmų Sirijoje, Jordane ir Saudi Arabijoje. O, reikia pasakyti, kad perversmai arabų kraštuose visada būna žiaurus ir negailėstingi... Vadinasi, ne trukus galime tikėtis toje žemės rutulio dalyje dar sekančių kraujo praliejimų...

Nasserio laimėjimai vers rimčiau susirūpinti ir Izraelio valstybę... Izraelis iki šiol labai narsiai žvangino Amerikos jai duotais ginklais... O atsimekime, kad arabai yra kantrūs, bet ir kerštingi ir vargu ar galės pamiršti žydų jiems padarytas skriaudas.

Kaip ten bebūtų, bet šis perversmas Irake laikytinas ne tik Nasserio, bet dalinai ir Vakarų laimėjim - nukelta į 3 psl. 5 skiltį -

Taupykit ir Skolinkit Pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parke

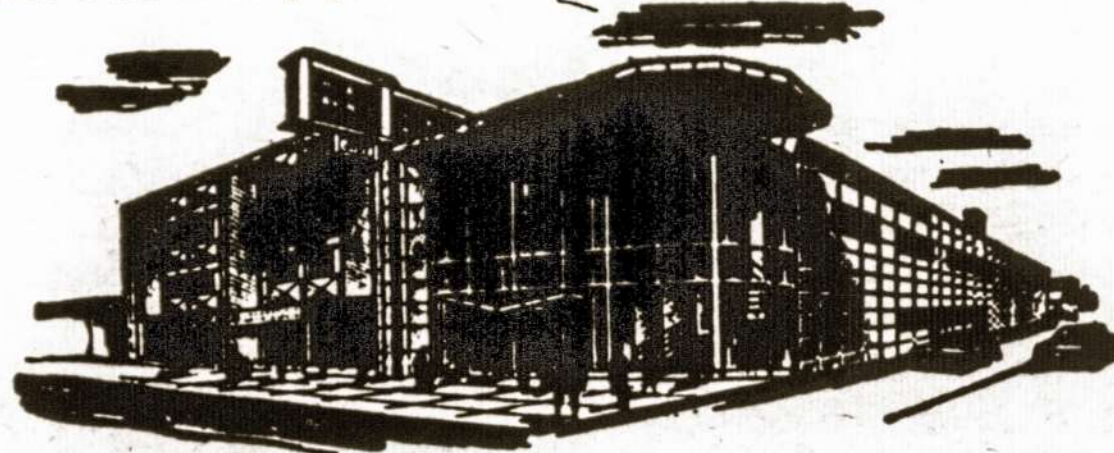
VALANDOS:
Pirmad. nuo 12 iki 8 popiet
Antrd. nuo 9 iki 4 popiet
Trečiad. uždaryta visą dieną
Ketvirtad. nuo 9 iki 8 popiet
Penktad. nuo 9 iki 8 popiet
Šeštad. nuo 9 iki 12:30 p. p.

4 1/2% anticipated dividend on investment accounts

Chicago Savings bendrovės naujai padidinta įstaiga su dviem kilmiais automobiliams užima 290 pėdų plotą. Tai viena įdomiausių ir mūsų klientų patogumui puikiai įrengta įstaiga Chicagoje. Aukšti dividendai, apdraustas saugumas, skubus ir malonus patarnavimas.

Taupykite ir skolinkite pinigus Amerikos Lietuvių Sostinėje - Marquette Parko apylinkės centre.

Current Dividend up to 4 1/4%

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Avenue. Chicago 36, Illinois GRovehill 6-7575

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

911 West 32 St. CHICAGO 8, Ill. Tel: FR 6-5416

entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.

Published bi-weekly on Thursdays
by LITHUANIAN REGENERATION
ASSOCIATION

Leidžia Lietuvos Atgimimo Sąjūdis
Igaliotas leidėjas — inž. K. OZELIS

Redaktorius — A. J. KAULĖNAS

Redakcinė Kolegija: V. Kačinskas, B. Navickienė
ir K. Radvila.

GARBES LEIDĖJAI: J. Bagdanavičius, St.
Jakubickas, dr. K. Liutkus, Br. Macianskis, dr. V. Misiulis,
L. Virbickas

Prenumerata metams \$ 5.
Subscription per year \$ 5

Atskiras numeris 20 c.
20 c. per copy

Istorija privertė draugautis

J. MIŠKINIS

Istorija mus privertė draugautis su lenkais. Vienas po kito mūsų luomai, lenkų tariamos kultūros sužavėti, palinkdavo jų pusėn. Kunigaikščius sekė didikai, didikus didžbajoriai, didžbajorius smulkioji bajorija, o bajorus — miesčionys ir tt. Ir čia tas mūsų nelaimingas istorijos ratas užsikirto. Lietuvos liaudis toliau nelenkėjo. Ratas ėmė sukstis atbulai...

Skurdus kaimo, visų palikto, išsaugota lietuvybė pasidarė atsparesnė svetimam įtakai, nei visų kitų mūsų tautos luomų. Ji griežtai atmetė visas lenkų viliones, jų išpūstą puosnumą ir klastingumą.

Per amžius lenkai mums kažin ką davė ir kažin ką mes patys iš jų pasiėmėm. Bet kiekvienas kitas Lietuvos kaimynas būtų mums davęs žymiai daugiau. Deja, lietuviai negalėjo nuomet lygintis su latviais, kurie draugavo su vokiečiais, nei su suomiais, kuriuos kultūrinio švedai, nekalbant jau apie danus, olandus, šveicarus ir belgus, kurie turėjo kitų progų jau viduramžiais sukultūrinti. Todėl susidėjimas su lenkais laikytinas didžiausia lietuvių tautos katastrofa.

Vakarų menas, knygos, ūkio formos skverbėsi pas mus per lenkų duris ir langus, o kai jiems nepatikdavo, jie jų neleido. Pav. karališkos

formos skverbėsi pas mus per lenkų duris ir langus, o kai jiems nepatikdavo, jie jų neleido. Pav. karališkos

* KAS ŽINO?.. Spėjama, kad Adomas su Ieva turėjo būti komunistai. Mat jie nors ir neturėjo kuo apsiengyti, nei kur gyventi, o turėjo dailintis obuolį ir tokį gyvenimą vistiek vadino rojumi...

ryti. TAUTINĖ SPAUDA YRA MŪSŲ VISŲ GINKLAS LIETUVYBEI IŠLAIKYTI IR LAISVĖS KOVAI TĖ STI!

Skaitykite! prenumeruokite ir remkite ją!

Čikagos rinkiminiai propagandistai, keldami valdančiųjų nuopelnus, net nerausdami tvirtina, kad Čikaga be visos eilės kitų gerų privaletumų, yra dar ir pats svariausias ir saugiausias... didmiestis pasaulyje... Perskaičius tokį skelbimą, jei tai būtų tiesa, tektų tik sušukti: - Apsaugok, Aukščiausias, šią mylimą šalį...

* PRIMENAME mūsų gerbiamems Skaitytojams, kurie dar nėra praręę prenumeratos šiems metams, kad dabar jau pats laikas tatau padati.

Paprastai JAV visuomenė politinių reikalų rūpesčius mažai diskutuoja. Ji laiko, kad tai yra tiesioginė

Lietuvos Atstovas JUOZAS KAJECKAS kalba Hollywood Calif. minint Lietuvos Nepriklausomybės šventę. Foto-L. Kančausko

karūnos Vytautui Didžiajam. Anais laikais tai būta smarkaus smūgio. Viskas, net statybos stiliai ir mados pasiekdavo lietuvius lenkiškai iškraipyti ir savotiškai deformuoti, draug užkrečiant mūsų sentėvių slaviškomis ydomis — savivaliavimu ir anarchijos pamėgimu. Tai buvo tikroji ano meto lietuvių žlugimo priežastis.

Jeigu pažvelgsime praeitin, istorija mums parodys įvairius laikotarpius, kas ir kiek kuriuo metu tos kultūros Lietuvos kraštui yra davęs. Visi pavergėjai, kurie Lietuvą alino ilgiau ar trumpiau, paliko po truputį savotiškos "kultūros".

Carų valdymo laikais visame Lietuvos krašte visos okių carų garbei buvo pristatyta kūgio pavydalo cerkvių su buferiniais bokšteliais ir žvanguoliukais, kurie kiekvienos šventės proga primindavo rusų gadybę. Paliko visokiausių įstaigų su rusiškais bokšteliais ir su tokiomis pat krosnimis viduje... Beto, nepamirškime, kad tie patys rusai mums paliko dar išstisus kaimus su rudabarzdžiais maskoliais — arkliaivių specialiais — tais, plačiais prigijusių keiksmazodžių ir kitų neigiamybių mėgėjus. Tai buvo rusiška kultūra...

Ką paliko ar davė iš savo kultūros nusmukę dvarponiai — sunku pasakyti. Viena tik aišku, kad jų kultūros dovana Lietuvai buvo baudžiava ir karčiama. Šviesti kaimietį, savo geradarį, duonos davėją, vargšą baudžiaininką, tik šimtajam terūpėjo.

Iš vokiečių kultūros palikimo Lietuvoje ne ką daug galima suminėti. Tačiau jie visdėlto truputį savo giminės paliko.

Kokią kultūrą Lietuvai atnešė okupantas bolševikas?

Pirmiausia — jie sužlugdė Lietuvos kultūrą, kuri per 22 nepriklausomybės metus gražiai bujojo. Įvedė komunistinę "kultūrą", sudraskė viso krašto ūkius, pavertė kolchozais ir prievarta ūkininkus suvarė juose dirbti. Beto, iš Rusijos gilumos per 20% atvežė burliokų, kurie komunistams padeda ugdyti komunistinės idėjas ir alinti Lietuvos kraštą.

Lietuvos istoriją visus pavergėjų ne tik ilgai prisimins, bet ir amžiai juos smerks.

LAISVOSIOS LIETUVOS Kolegijos nario bičiulio KASPARO ir ponios STEFANIJOS RADVILŲ dukrelė NJOLĖ ir ANTANAS MACKEVIČIUS, sukūrę lietuviškos šeimos židinį. Jauniesiems linkime saulėto gyvenimo!

"Laisvosios Lietuvos" Skaitytojams

Spauda pakėlė mūsų tautą laisvam gyvenimui, spauda kovojo okupacijų sunkiais metais, spauda ir šiandien yra tas įrankis, kuris išlaikys mūsų lietuviybę! Skaityk — prenumeruok ir renk savąją spaudą!

NEI BĖGTI, - NEI RĖKTI ...

Rašo: K. Mituva

vyriausybės pareiga, tardama, kad mums pakanka savų reikalų, savų bėdų. Tačiau Kubos reikalas palietė ne tik politikus, įstatymų leidėjus, vi suomenės veikėjus, organizacijų vadus, bet ir eilinius žmones, darbininkus ir tarnautojus. Šiandien girdėsi aptariant Kubos reikalus darbovietėse, įstaigose, organizacijų susirinkimuose. Yra kaltinančių vyriausybę neveiklumu, atsiranda teisinančių vyriausybės pastangas ir vedamą Kubos politikos liniją. Atsargiai vertindami abi puses, gausime visuomenės pasidalinimą pusiau. Vieni sutinka su dabartine vyriausybės vedama linija, kiti mano ir reikalauja, kad esąs Kuboje pavojus Amerikos žemynui laisvei būtų pašalintas blokada, izoliacija ar net militarine akcija.

IR VĖL

Vasario 16d. minėjimui pritaikyta me pamoksle (Nekalto Šv. Mergelės Marijos Prasidėjimo bažnyčioje Čikagoje) kun. Tamošaitis SJ. savo labai turiningame pamoksle prisiminė liudną faktą, kad seselės vienuolės (lietuvaite!) užsipuolė pas jas besimokančią mokinukę už jos lietuvišką tautinį vardą... Seselėms vardas Jūratė yra nepriimtinas... nes jis ne žydiškas, bet lietuviškas...

Kun. Tamošaitis tokį elgesį viešai pasmerkė, nurodydamas, kad visi vardai yra kilę iš tautinių vardų, pabrėždamas, kad ne vardai kuria asmenybės, bet asmenys vardus.

Derybomis gaišinamas laikas, kuris duoda Maskvai progą susemti į savo rankas Kubos pavergimą, izoliavimą pačios Kubos išgamų. Atsimintina, kad kur Maskva įkelia savo armijos dalinius, iš ten be kovos jų neišves, neatsitrauks. Rytų Europos tautų pavergimas yra tam įrodomasis faktas.

BALISTINIŲ RAKETŲ IŠTRAUKIMAS KOMUNIZMO NEPANAIKINO KUBOJE

Kennedy administracija pereitų metų pabaigoje ryžosi aštresniai akcijai ir Maskva nusileido ir išsivežė (sako, kad suslėpė į kalnus, o laivuose išvežė uždengtas statines, kad pavaizduotų raketas... raketas. Dabar pasižadėjo iki kovo 15d. ištraukti ir "keletą tūkstančių" reguliarios armijos karių. Šis pažadas yra geras Kennedy administracijai, jei jis iš viso bus iššėtas, bet juk vis vien tai pavojaus Amerikos žemynui nepašalina. Kuboje Maskva, kaip turėjo, taip ir tebeturės prietilti. Iš ten ji siunčia apmokytus agentus į Pietų Amerikos valstybes. Kuboje veikia diversantams ruošti mokykla. Jos lektorais yra ir Maskvos specialistai. Mokiškai suplaukia iš visos Pietų Amerikos. Užtrukusios JTO vardu vestos derybos su Maskvos atstovu Kuznecovu baigėsi. Stevensonas ir Kuznecovas pranešė JTO gen. sekr. U Thant, kad pasitarimai Kubos reikalu baigti... bet visa tai krizės nepašalina. JAV senatoriai ir kongresmanai pradėjo rimtas diskusijas ir apklausinėjimus komisijose, kad nustatytų Kubos komunizmo pavojingumą Vakarų žemynui tautoms.

MALINOVSKIO ULTIMATUMAS Sovietų Sąjungos krašto apg. min. maršalas Malinovskis, švenčiant 45 metų raudonosios kariuomenės sukaktį, savo kalboje vėl pagrasino JAV atominiais ginklais, jei būtų užpulta Kubai...

Chruščiovas, apsilikęs gen. t. uniforma, tylėjo, laikėsi koegzistencijos mados, — leido kalbėti ir grasinti savo tarnui Malinovskui. Be

paslapties matosi, kad Maskvai Kubos prietiltis yra labai rimtas reikalas. Bet jos grasinimai yra tik plėpalai, ką jau įrodė 1962m spalio mėnuo, bet, atsiminkime, kad Kennedy administracijoje yra vadovaujančių žmonių, kurie dreba iš baimės, perša koegzistencija ir ta linkme dirba. Anot jų, laukimas yra geriausia priemonė, nes, esą, Maskvos komunistinė diktatūra pradėta graužti natūralios evoliucijos, ilgai neišlaikys... Sapnuoti gražu. O pranašauti neįtikėtina pranašyste yra tik pasitarnavimas komunizmui ir jo tikslams. Koegzistencijos mitas, atrodo, akivaizdžiai buvo sugriautas toje pačioje Kuboje, — Kremliaus satrapai žadėjo Kuboje bazės nekurti, raštais ir žodžiais garantavo, o pasirodė, kad visa tai yra melas ir veidmainystė. *****

Kubos reikalų švelninimas jūntamas tik iš administracijos pusės. Ne paprastą spaudimą vykdo respublikonai, didžioji spauda, žinių agentūros. Visuomenė jų pareiškimams tiki ir iš savo pusės daro rimtą spaudimą vyriausybei ir savo rajonų atstovams. Jeigu su Maskva galima būtų pasiekti krizės likvidavimo derybomis, jeigu jos pažadais Maskva senai neturi. Šimtais kartų jau sulaužė. Derybų kelias likviduoti Kubos krizę netinkamas, pavojingas ir galima dalykas, teks mokėti sunkia kraujo kaina. Jau turima ženklų, kad administracija spaudimo neatlaikys ir turės pradėti rimtus veiksmus ir panaudoti griežtas priemones. Ar tai bus padaryta vienos JAV vardu, ar bendromis visų Pietų Amerikos valstybių jėgomis, fakto nepakeičia, — Kubos diktatūra turi būti likviduota.

LAZDA ATSIUKO KITU GALU...

Tąsa iš 2 puslapio
Nors Nasseris ir neturi "geros akies" Vakarams ir veda aktyvų flirtą su komunistiniu bloku, bet jis nėra komunistas. Jis tai daro daugiau ekonominiiais išskaičiavimais, nes sėdėti ant dviejų kėdžių ir melžti dvi karvutes jam užsimoka...
Naujos revoliucinės Irako vyriausybės galva A. S. Aref yra karštas Nasserio šalininkas, kartu ir didelis antikomunistas.
Bet tuo tarpu, kadaise buvusi garsi Mezopotamija, menamo žemės rojaus vieta, atsidūrė kiek toliau nuo pavojaus tapti komunistinio "rojaus" vieta...

1963. VII. 7 d.

ANTROJI JAV IR KANADOS
LIETUVIUTAUTINIŲ
ŠOKIŲ ŠVENTĖ

ČIKAGOJE

(International Amphitheatre, 5. Halsted & 14th Street)

Bilietai gaunami:

Cicero delikatesų krautuve, 1425 So. 49th Ave.
J. Karvelis, 3322 So. Halsted St.
Marginiai, 2511 W. 69th St.
Royal Blue maisto krautuve, 4359 So. Campbell Ave.
Visos JAV ir Kanados L.B. apyl.
Paštu: V. Greblionas, 6941 So. Washtenaw Ave.,
Chicago 29, Ill.

Bilietų kainos: 2, 3, 4, 5, 6 dol.

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDIMAS

AUTOMOBILIŲ, GYVYBĖS, NELAIMINGŲ ATSTIKIMŲ, GAISRO,
LIGONINĖS,

THE TRAVELERS

DRAUDIMO BENDROVĖJE IR VISOJE EILĖJE KITŲ
BENDROVIŲDėl namų pirkimo ar pardavimo patarnavimo ir dėl visokių
draudimo reikalų pamatykite ir pasitarkite su patyrusiais dėl
sąžiningo atsakymo —

JUOZAS BACEVIČIUS

BELL — VARPAS REAL ESTATE IR APDRAUDŲ AGENTORA

6455 So. Kedzie Ave. Chicago 29, Ill.

PRospect 8-2233

Notary Public

ATSAKIMAS p. J. PAUŽUOLIUI

Ponas J. Paužolis (žiūr. LL Nr. 4-897), perskaitęs Lietuviškosios Knygos Platinimo Vajaus pranešimą užsirutino ir paskelbė visą dalyką "pergudriais ir klaidinančiais žodžiais". P. J. Paužolis rūstybę parėmė keliais "kodėl?". Būtent: kodėl L. K. P. Vajus yra anoniminis? Kodėl tokios institucijos apeitos privačios iniciatyvos, kaip "Švietimo Taryba", Kultūros ar knygos klubai, Rašytojų Draugija, Mokytojų Sąjunga ir kt. Kodėl pirmoji L. K. P. Vajaus paimtoji knyga yra nelietuviška, t. y. vertimas anglų kalbon ir pati knyga ne lietuviško siužeto? ...

Kaip popularioje vaikų knygelėje "Kodėl? - Todėl!" p. J. Paužolio "kodėl!" mėginame atsakyti savaisiais "todėl".

DĖL "ANONIMIŠKUMO".

L. K. P. Vajus suteikė savo buveinės adresą ir administratoriaus pavardę. Dešimtys sudomintų ta iniciatyva pasiteiravo ir teiraujasi. Prieš sudarant savo vienokią ar kitokią nuomonę, p. J. Paužolis galėjo pasi teirauti ir gauti davinį apie organizacijos sudėtį ir planus. Tai jokia paslaptis. Mintis sujungė kelis entuziastus, toliau stumiami, ji apjungia jau dešimtis. Kiekvienas, kas dalyvauja jo judėjimo veikloje, t. y. užsako platinamą knygą, savaime tampa nariu-talkininku. Administruoti tą klubą tenka man. Narių sąrašas sudaro tam tikrą "mailing list" privatiškumą, kaip tai yra kiekvienai redakcijai ar knygų klubui, ar kiekvienam bižnui būdinga. Pradiniai entuziastai nėra linkę afišuoti vardais, bet įgyvendinti sunkų ir rizikingą darbą skirtingą nuo spaudoje sukeliama erzelio. Dėl darbo metodų tenka nusita rti tiems, kurie pasirenka parankiau sį veikimo būdą. Šiuo atveju L. K. P. Vajus pradeda praktikuoti "Skaitytojo" premijos metodą. Kadangi tai yra knygu platinimo naujiena, mes nežinome, kaip seksis. Pirmieji daviniai tačiau negąsdina. L. K. P. Vajus yra knygu įpirkimo klubas, apjungias plačias skaitytojų mases. Kur p. J. Paužolis atrado čia "klaidinimą", "anonimiškumą" ir kitas mirtinas nuodemes?

ANTRASIS "KODĖL" liečia knygos platinimo iniciatyvą, arba, plačiau imant, privačios iniciatyvos išgūjimą iš visuomeninio darbo. Beje, kas iki šiol draudė p. J. Paužolį išvardintoms organizacijoms susirūpinti mimi reikalu? Šiuos klausimus tenka nukreipti pagal kitą adresą. Bet kalbant iš esmės kyla klausimas: ar galima smerkti privačią iniciatyvą. Iš privačios iniciatyvos mes turime stebuklus. Iš kur kilo Chicago Ope-

ros pastatymai, Kongresinių rezoliucijų judėjimas su 200.000 laišku, L. Enciklopedija, Pirmasis lietuviškas filmas, "Lietuva Europos nugalėtoja Milijoninis Fondas, Lietuvių Dienų žurnalas, Lietuvių Bibl. Tarnyba? Tai vis tie "anonimiški", individualūs sumanymai, atsiradę ne organizacijos dienotvarkės "pasifilymų" kertėj, bet gyvo gyve nimo pagimdyti ir didžia ištvirme, entuziazmu, idealizmu, rizika įvykdyti. Visi jie buvo peikti ir uiti, neigti ir degraduoti. Tačiau jie tapo kūnu, o degraduotojai šešėliais. Atimkime iš visuomenės Radžių, Valiukų, Kapočių, Ružancovų, Gustaitių, Jasiukonį, Stasiukaitį, Skyrių ir pasodinkime į jų vietas prisiekusius draugijų valdybininkus, ar mes neprakištume su privačios iniciatyvos smerkimu?

Nepriklausomas Lietuvos pavyzdžiai mums teikia ir privačių organizacijų atmintinas premijas: knygų leidyklų, organizacijų premijos. Kodėl bloga yra susibūrusiems knygų skaitytojams savo tarpe įsteigti premiją, išjudinančią knygos skaitymą, ir pavadinti ją "Skaitytojo" premija? Pats gyvenimas tą premiją priblandino. Jai įgyvendinti reikia realaus pamato, iniciatyvos ir ... darbo. Skambūs suėjimų bei suvažiavimų nutarimai daug padaro, bet ne viską. ... Iniciatyvą turi asmenys nebūtinai turi veikti tik esančių organizacijų rėmuose. Iniciatyva kuria gyvenimą ir tobulina. Sovietinės ar totalitarinės valstybės praktika svetimais laisvai visuomenei. Kaip vienas ar keli asmenys gali įsteigti bet kokią kultūrinę reikšmės instituciją, taip lygiai įsteigtas L. K. P. Vajus. Jis pasiėmė sau pavyzdžių geriausių amerikietišku ir vokišku knygų klubų darbo metodus. Tai yra nebiznio pobūdžio knygos skaitytojų-pirkėjų sambūris. Kas jo tikslais arba darbo metodu nepatenkintas, yra jo laisva valia darbo neremti. Bet kodėl tą darbą reikia neigti?

TRETYSIIS "KODĖL" Knygos lietuviškumas.

Knyga tampa tautinės literatūros veikalas ne dėl temos ar siužeto, bet dėl rašytojo apsisprendimo tautos literatūroje. Taip V. Krėvės "Dangaus ir žemės sūnūs", A. Barono "Valandos ir amžiai", I. Šeiniaus "Siegfred Immerselbe atsijaunina" arba "Vyskupas ir velnias", I. Jorg "Taika ateina į slėnį", ar M. Vaitkaus "Tvanas" yra lietuvių literatūros knygos, nors jos skirtos nelietuviškai aplinkai vaizduoti. Ir lietuviui rašytojui užsibuvus už tėvynės sienų, tokių knygų, aišku, daugės.

Antra vertus, Zudermano "Lietuviškos pasakos" nėra lietuviška knyga, H. Senkivičiaus "O uo vadis" nėra italų, nėra egiptiška knyga Valtari "Faraonai", nei amerikietiška Ivano Bunino "Ponas iš San Francisco". Lygiai yra su "Namais ant smėlio", kurią LKP Vajus pavadino lietuviška knyga. Ar tą knygą galima įrašyti į vokiečių autorių veikalų rubriką? Tos knygos tituliname puslapyje yra įrašas "translated from Lithuanian". Knyga nėra vien lietuviškos buities vaizduotoja, pagal leidėją ir atsiliepiamus ("kontinento chaoso vaizdas" išprivt. laiško) knyga gali apeliuoti į labai margą skaitytojų masę. Kas gali neigti I. Šeiniaus apysakas "Vyskupas ir velnias" pasi rodymą angliškai (Lithuanian Quartet)? Kodėl tad lietuviams neparemti "Namų ant smėlio" knygos platinimo? Knygoje įrašyta "translated from Lithuanian", ar tai nėra savaimė, kad ir mažytis, pagal autoriaus pajėgas, įnašas į lietuvių raštijos propagavimą?

Tenka apmesti LKP Vajaus darbo perspektyvas. Tai planingas ėjimas į lietuvių visuomenę su lietuvių autorių kūriniais. Nelengva išdrįsti operuoti dar premijomis, reikia sutarti su leidyklomis, ieškoti nuolaidų, įgalinančių dirbti Maryland Books čia yra puikus pavyzdys. Tačiau viskas priklauso nuo skaitytojo paramos. "Skaitytojo" premijos laurai laukia vieno, pradininko. Ir jų bus daugiau. Šią pirmąją LKP Vajus siūlomą knygą prašoma parsikviesti iš anksto.

J. GLAUDA

1314 Maltman Ave, LOS ANGELES 26, Calif.

PATS LAIKAS ATNAUJINTI PRENUMERATĄ!

Skaityk ir Platink Laisvąją Lietuvą

26-oji tąsa

Labanoro vyrai juos išleido į kaimą. Leido jiems nusipėstinti ir tik tada atidarė savo naikinamąją ugnį, kuri čia pat paėmė net 24 lenkų partizanų gyvybes. Po tokio netikėto užpuolimo, aišku, lenkai nebeaprodė rimtesnio pasipriešinimo, - šoko kas dar galėjo į roges ir atsisaukdami lėkė iš spąstų... Tas jų neatsargumas jiems brangiai kainavo, - jų pagrindinės jėgos buvo gerokai apnaukintos, o ir visi kiti kovotojai buvo panikoje, nebegalėjo nei šaltai galvoti, nei kovoti.

Kaip ir buvo sutarta, labanoriečiai bėgančių lenkų nepersėkiojo, palikdami mums susidoroti su jų "armijos" likučiais.

Pirmoji operacijos dalis mums nebuvo nuostolinga: labanoriečiai turėjo tris sužeistus, iš kurių tik vienas kiek sunkiau. Mūsų grupės vyrai visiškai nenukentėjo, nes čia lenkai, kiek man atrodė, nebuvo paleidę nei vieno šūvio... Kiek sunkiau vyko mūsų mažai vyrų saujelė, paliktai kaime. Pirmasis vežimas, kurį mes sąmoningai praleido me, tik ką pralėkęs miškelį ir išgrędęs pirmuosius šūvius, sus tojo... Ar jie pamatė kaime esančius mūsų vyrus, ar galvojo eiti į pagalbą atsilikusiems savo draugams, sunku pasakyti. Bet išvydę kas darosi su jų atsilikusiais draugais, nebesėdo į roges, bet pėsčiomis pasuko į laukus, aplenkdami kaimelį. Mūsų vyrai atidarė į juos ugnį, bet ji buvo nestipri. Lenkai ėmė atsisaukdyti ir įsitrausė į sniegą... Jie turėjo ir kul kosvaidį, bet po kelių salvių išsibaigė jiems šoviniai. Bet to užteko, kad kaime mūsų paliktieji vyrai turėtų didžiausius nuostolius iš visų kitų grupių: mes netekome 2 vyrų ir kiti 2 buvo sužeisti! Šis nepasisekimas temdė mūsų visų nuotaiką, ypač, kad pilnas laimėji-

mas jau beveik buvo pasiektas be gyvybinių aukų...

Labanoro ir Stirnių vyrai, palaidojus žuvusius, išsirengia į lenkų turimus miške bunkerius, kuriuose dabar, kaip mes manome, tėra likę tik keli ar keliolika vyrų, kad juos sunaikinus ir sulyginus su žeme. Mes rengiamės žygiui į namus. Mūsų talka baigta ir mes papusryčiavę kaimelyje, išsileidžiame kelionei į namus.

Mes žinome, kad tose apylinkėse nėra jokių stambesnių bolševikų dalinių, bet žygiuojame naudodami visas atsargumo priemones ir pasi dalinę į du pagrindinius būrius, sau gomišonių ir priekio žvalgų būrelių.

Kelionę atliekame laimingai ir vėl esame savo "namuose". Čia nieko naujo, nebent tai, kad mūsų vado Ilgūno sveikata visiems kelia rūpestį... Jis nyksta diena iš dienos... Nors jo geležinė valia ir laiko pavargusių kūną, bet mes matome, kad jo dienos jau nebeilgos... Jam net trumpą kelią sunku beneiti. Jis uždūnsa po keliolikos žingsnių ir turi remtis, kad atgavus pavargusiai krūtinei kvapą...

Kaip šiandien tai įvyko... Matau taip ryškiai jo išbalusį veidą, suly-

Lietuvos Milžinai
Kovojančios Lietuvos Partizano atsiminimai
IŠ NETOLIMOS PRAEITIES
Tikrų įvykių apžvalga

susį iki geltonumo, kosulio vargina: ma, bet vis vien tiesų ir išdidų. Jis mums kalbėjo paskutinį kartą, deja, nebegalio žodis žodim atminti jo kalbos, - buvau taip giliai sujaudintas to tragiškumo ir to jo vyriško išdidumo, kad man tepasiliko tik tie keli žodžiai, kuriuos vėliau dažnai pri simindavau sunkiose valandose - "Dar ne vieną sunkią žiemą jūs pergyvensite. Dar daug bus ir labai sunkių valandų, bet būkite vyriškai tvirti - po ilgų vargų ateis laisvė ir tegul ji randa jus vertus ją pasitikti ir žiūrėkite, kad neturėtumėte nuodėmės prieš tėvynę."

Mes visi buvome išrikiuoti stovyklos aikštėje ir tartum laidotuvisė klausėmės atsisveikinimo žodžių. Čia buvo tik tas skirtumas, kad kalbėjo pats mirštantis, o ne jo draugai, kalbėjo ne girdamas mirštanti, bet mokydamas mus, kaip gyventi ir kaip kovoti.

Jis buvo mokytojas visą savo amžių. Jis moko mylėti visus ir viską, kas sudarė jo ir mūsų visų tėvynę Lietuvą. Jo meilė nebuvo pompastiškai išpūsta. Ne. Jis mylėjo savo kraštą labai paprastai - mylėjo, nes jis buvo jo gyvata ir sveikata. Mes visi tai žinojome. Jis buvo toks paprastai ir suprantamas. Visi jo elgesiai buvo nekomplikuoti, kaip ir vi-

sas gyvenimas, kurio pabaigos slenkstyje jis šiandien stovėjo. Kaip tikras ir geras pedagogas, jis mokėjo būti teisingai griežtas, ir tas griežtumas visada buvo taip kristoliniai teisingas, be ginčų, be priekaištų.

Toks buvo mūsų vadas Ilgūnas. Jo kalba nebuvo ilga. Pagaliau, jis ir nebegalėjo ilgai kalbėti... Pamažu eidamas visą rikiuotę atsisveikinimo rankos padavimu ir tardamas vienam kitam žodėlį, pajaukdamas, tartum tai būtų tik eilinis patikrinimas, kokių turėdavome šimtais. Bet tai buvo ne eilinis... Tai buvo atsisveikinimas su juo. Mes Ilgūną gyvą matėme paskutinį kartą, nors nežinojome to, kad jis ne šiaip pasitraukia į ramesnę vietą, bet išėina įvykdyti uždavinio... ir iš jo nebegrįžti!

To mes nei vienas, išskyrus mūsų vadovybę, nežinojome tuo metu. Ilgūnas, padedamas stovyklos adjunto, sunkiai užkopia ant čia pat laukiančio arklio ir, ilgai nelaukdamas, trumpu salutu atsisveikina ir maža ristele leidamas nuo kalno dingsta tarp sniegu padengtų eglių ir kūmų šakų...

Mes visi, tartum nujausdami kažką nepaprasto, nesiskirstome iš susirinkimo vietos, nors jau senai nus kambėjo komanda "laisvai-išsivaikščioti". Nei vienas iš vyrų neturi

noro kalbėti, bet visi gyvename tuo prisilgtu atsisveikinimo jausmu... Ilgūnas čia buvo taip reikalingas ir taip savas. Kokią bus rytdiena be jo? Kaip atrodys stovykla rytinio patikrinimo metu? Kur bus tada mūsų vadas? ...

Saulutė jau leidosi raudonai dažydama dangaus vakarų pakraštį ir tamsa gaubė sekundėmis miško žemę, palikdama dar kiek šviesesnius šešėlius aukštesniųjų medžių viršūnėse, o mes beveik visi dar tebebuvo me aikštėje...

Vyrai speliojo, kur išvyko vadas, kodėl taip paslaptinai, kodėl nepasakytas mums? ...

Tas "kodėl" atėjo rytinio patikrinimo metu...

Mes, kaip paprastai, išsirikavome rytiniam patikrinimui. Atkalbėjus maldą ir tautos himną (mes jų niekad negedodavome!), naujasis stovyklos vadas vieton rytinių įsakymų, praneša mums, kad mūsų buvęs vadas Ilgūnas šią naktį žuvo mieste lyje! ...

Tai buvo daugiau nei bombos spro-gimas!

Ir vadas ir mes visi tylėjome geroką pus valandį. Tai buvo bene pati giliausia ir nuosirdžiausia susikauptimo valandėlė, kokią išgyvenau savajame gyvenime. Niekam neatėjo galvon mintis - kur ir kaip jis žuvo?... Ne. Mes visi žinojome, kad jis sutiko kovotojo mirtį vykdydamas uždavinį, kad tas uždavinys buvo būtinas, kad jo mirtis nebuvo vel tu! ...

Per visą savo partizanavimo laikotarpį, - per visą vasarą ir šią žiemą, mačiau daug mirštančių savo brolių, mano bendrojo gyvenimo geriausių draugų, bet dar niekad nebuvau taip gl liai, kaip sukrečiančiai, sujaudintas. Mirtis mums buvo kasdienė duona... Bet tik ne vado! Jis turėjo būti ir likti amžinai gyvas! Jis buvo mūsų veiklos ir spren-

Spaudos ir gyvenimo verpetuose ...

Brooklyne išeinanti stalinistų "Laisvė" vadario 1d. skelbia vieno bolševiko Vilniuje pasisakymą apie dipukus, kuris juos skiria į tris kategorijas: 1) Žmogžudžiai, 2) maži prasikaltėliai ir 3) bailiai.

Kažin kuriai kategorijai jis priskiria nuolatinį "Laisvės" bendradarbių dipuką Almuš Šalčių, pasirašinėjantį Zenium, Gintarinium, o dabar išlauža?

Maskolių leidžiamas "Tėvynės Balsas" rašydamas apie 1962 metų svarbesnius įvykius sako: "Mūrinė Lietuva... Miestuose ištaisais kvartalais auga stambiaplokščiai namai kaimuose-mūrinės kolonkinės gyvenvietės. Naujuose butuose įkurtuves šventė 8.000 šeimų." O tos "suburzuazintos" Lietuvos vis vien neleidžiama pamatyti nei iš arti, nei iš tolo...

Nepriklausomos Lietuvos laikais vis gi būdavo kitaip, - neturėjome mes mūrinio kaimo, bet atvykę iš svetur galėjo lankytis kas tik norėjo, kur norėjo ir kiek tik norėjo...

Užklaustas vienas latvių stambus veikėjas, kaip latviai žiūri į bolševikų peršamą kultūrinį bendradarbiavimą atsakė trumpai ir aiškiai: jie ms to niekas nesūdo, o jeigu kas pasiūlytų, - pasiūstų po veinių...

"Vienybės" Nr. 4 V. Tysliavienė pasisako, kad ji vertina dėmesį tų, kurie teiraujami apie išpūdžius atvežtus iš okupuotos Lietuvos ir nesibaido tų, kurie "iš anksto pasiaštrinę savo kardu asmenis tik laukia kad galėtų mane smogti"... Tačiau bent šiuo metu neketinu jų skelbti spaudoje, nors didžiumą jų jau ir esu parašiusi!

Smalsuoliai ją žavi, priešų nebijanti, išpūdžiai beveik baigti, o skelbti šiuo metu neketina. Skaitytojai įdomu kam gi ji tuos išpūdžius marinuoja? Esama įvairių spekulijų. Vieni iš jų - dar nepraėję per cenzūrą...

"Vienybės" Nr. 5 ta pati p. V. Tysliavienė uždėjusi skambią antraštę "Vasario 16 artėjant"... Štai ką savo negausiems skaitytojams porina "Amerikos lietuvis, tas, kuris iš tolo stebėjo įvykius savo tėvų žemėje, tikrąją padėtį tegali pilnai suprasti nuvykęs Lietuvon ir savo žinias papildęs ten gyvenančių žmonių pasakojimais". "Keista, kad reikia nuvykti anapus, norint susiorientuoti dėl žionykščių (suprask Ameriką

lietuvių. Red.) lietuvių nuotaikų Lietuvos atžvilgiu."

Ir mums keista. Labai keista, kad Tysliavienės visų informacijų keliai veda į Maskvą.

Aną dieną gautas iš pavergtos Lietuvos siuntintas džiovintų grybų. Ant dėžutės užrašyta padavimo vieta - "BAPEHA"... Vadinasi, Varėnos pašto lietuviškas vardas jau nebefiguroja. Smurtu gražinama mūsų tėvynė į Michailo Nikalajevičio Muravjovo laikus, kada irgi buvo įsakyta viešose vietose vartoti tik rusų kalbą.

Nespėjo p. Tysliavienė atsipeikėti po pirmo smūgio - "Vienybės" rengto koncerto boikoto, kai vasario 2d. gavo jau antrą nokautą: į kvietimą pasižiūrėti jos atvežtą filmą iš okupuotos Lietuvos, susirinko vos keli žmonės.

Mes džiaugiamės patriotiškai nusiteikusių lietuvių susipratimu! Pažymėtina, kad filmos žiūrovai nebuvo fotografuojami ir sekančiuose "Vienybės" numeruose nei jų pavardės, nei apie tai kas buvo kalbėta, nebuvo užiminta...

DĖMESIO LIETUVIAI - šiuo metu p. Tysliavienė "gastroliuoja" su Sniečkaus patikėtinio Eugenijaus Macio susuktu filu po kitus Amerikos miestus. New Yorkiečiai mano, kad ją ištikis tas pats fiasko, koks ištiko ir

Lietuvos Atstovas J. KAJECKAS padeda vainiką prie a. a. Prof. M. BIRŽIŠKOS kriptos Los Angeles, Calif. Nuotrauka - L. Kančausko

savoje pastogėje...

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 710 metų ir Nepriklausomybės atstatymo 45 metų minėjimas New York'e sutraukė apie 1.000 žmonių. Vertas pagyrimo pirmą kartą organizuotas dalyvavimas lietuviškojo prieauglio darželio ir šeštadieninės mokyklos mokinių. Tai gražus nuopelnas mokytojų ir tėvų. Gaila tik, kad tautinė vėliava savo spalvomis ir išvaizda buvo artima nublukusiai, šimtą metų nevalyta, užuolaidai... Tautinėms insignijoms mes turėtume reikšti daugiau pagarbos.

BIMBA "Laisvėje" pyksta, kad Dr.

LIETUVOS LAISVINIMO FRONTE

Jau turime penkiolika rezoliucijų Kongrese Lietuvos bylos reikalu. Paskutinį jų keturių rezoliucijų autoriai yra du demokratai ir du respublikonai. Atrodo, kad turėsime rezoliucijų dar daugiau.

Rezoliucijų skaičius JAV Kongrese Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės bylos reikalu pasiekė rekordą: jų turime jau penkiolika. Praėjusiam Kongrese teturėta 12. Juo daugiau bus įnešta panašių rezoliucijų, tuo lengviau bus bent viena iš jų praversti.

Paskutinių 4 rezoliucijų autoriai yra: senatorius Harrison A. Williams (D-N. J.), jo rezoliucija-S. C. Res. 17, senatorius Kenneth B. Keating (R-N. Y)-rezoliucija-S. Con. Res. 18, senatorius Roman L. Hruska (R-Nebr)-rezoliucija S. Con. Res. 20 ir kongresmanas William St. Onge (D-Conn). Kongresmano St. Onge įneštoji rezoliucija įtraukta jau į Congressional Record.

Senatorių William ir Keating bei kongresmano St. Onge įneštos rezoliucijos yra visai naujos, o senatorius Hruska iš naujo įnešta. Senatorių H.

Greimus kritikuoja karvių melžėjų kulto kėlimą į padanges okupuotoje Lietuvoje ir taip rašo: "O man tas labai patinka, kad... melžėjos susilaukė... tikro pripažinimo." Ir kaip gi jam gali nepatikti? Metų metais jis melžė pinigus iš apmulkinčių "Laisvės" skaitytojų ir pasekoje susilaukė tikro pripažinimo - gavo doktoratą!

IDOMU... IDOMU... Iš spaudos sužinome, kad p. V. Tysliavienė dalyvavo Vasario 16d. minėjime Lietuvos Pasiuntinybėje Vašingtone... Įdomu, ar kiti mūsų spaudos atstovai buvo irgi kvieisti į šį minėjimą? *****

A. Williams Jr. rezoliucijos reikalu kontaktavo J. J. Stukas, senatorių K. B. Keating - kun. L. Jankus, kongresmaną W. St. Onge - J. Strazdas. Jie padėjo tiems legislatoriams paruošti rezoliucijų tekstus.

Visų naujų keturių rezoliucijų tekstai yra labai artimi senatoriaus Tom Kuchel, kongresmano Glen Lipscomb ir kitų senatorių ir kongresnamų jau seniau įneštom rezoliucijom. Senatorius Roman Hruska (Čekų kilmės) be Pabaltijo kraštų sumini savo rezoliucijoje ir kitas valstybes, kenčiančias komunistų vergiją.

Visi šie legislatoriai užsipelnė didžios mūsų visų pagarbos ir padėkos Nieko nelaukiant turėtume jiems parašyti padėkos laiškučius. Rašant tokius laiškus galima paprašyti jų, kad atsiųstų po vieną egzempliorių savo rezoliucijos. Senatoriams laišškai adresuotini - The Honorable (senatoriaus vardas, pavardė), Senate Office Building, Washington 25, D. C. Kongresmanui - The Honorable William St. Onge, House Office Building, Washington 25, D. C. IT

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos - asmenims, profesionalams ir biznio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kompanijos ir apdraudos rūšies. Nemokamas pataravimas ir informacija. Valstybės patvirtintos kainos. Smulkesnei informacijai gauti skambinkite, rašykite, užėkite:

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue

Chicago 36, Illinois

Telef.: WA1brook 5-5671

dimų lemėjas. Jis buvo mūsų vadas ir tėvas!... Deja... Jo jau nebebuvo gyvųjų tarpe...

Jo paskutiniojo žygio istorija buvo tokia: jau esu minėjęs, kad pernai metais rudenop ir mūsų valsčių buvo atkeltas viršaičiu, vadinamu dabar komiteto sekretoriumi, kažkoks padauža iš Šiaulių, geras komunistas, geras girtuoklis ir dar geresnis sukčius. Miestelyje ir apylinkėse jis buvo tikras pabaisa, žiauriausias vykdytojas visų naujųjų valdovų įsakymų, kuriems kruviną spalvą jis pats asmeniškai mėgo pridėti, nes nei vienas jo žygis neapsėdavo be sumušimo, areštų ir apdaužimo kaimiečių, kurie ir taip jau vilko nepakeliamą duoklių našta. Šis išsigimėlis jau buvo gavęs net du mūsų štabo perspėjimus, kad liautųsi siautes, bet visa tai nepadarė. Jis išsikūręs klebonijoje, tiesiog plėšikavo apylinkėje, nes privaloma duoklės pas jį buvo dar didesnės, nes reikėjo ūkininkams sudėti papildomai, kad ir jis asmeniškai turėtų iš ko lėbauti. Kiek mes žinojome, jis vedė gan nemažą spekuliacija maistu ir dažni nava valstybinių sunkvežimių vizitai valsčiuje visada buvo "apdovanojami" geromis ūkinėmis gerybėmis, sultingai pakrauti grobiu, kuris, kaip mes manėme, buvo gabenamas į Vilnių.

Mums esant žygyje, tas viršininkas palaikė turėjo "suvažlavimą - susirinkimą", kuriame dalyvavo visi naujos tvarkos seniūnai ir miestelio milicija, pilus, besiorganizuojantieji stribai. To pokylio pabaigoje, kad parodžius savo galią ir neribotą valdžią, buvo sumanyta X kaim gyventojus "pamokyti" paklusnumo naujiems šeimininkams... Miestelio keturi milicininkai, talkininkaujami dar trijų naujai iškeptų stribių, suvarė visą kaimą į miestelį ir ponas sekretorius, vos pastovėdamas ant kojų, nes buvo visiškai girtas,

išdrožė jiems pamokslą apie naują ir laimingą gyvenimą po galingosios Rusijos sparnu. Pabaigoje savo kalbos įsakė visiems sušukti po tris kartus valio už naują gerovę ir bolševikinę globą. Iš suvartytos minios teatsiliepė vos keli moteriški balsai... Valsčiaus viešpats tokiu šaltu reagavimu buvo užgautas ir įsiuto... Grąšindamas pamokyti, kaip reikia mylėti ir džiaugtis naują gerovę, išrinko iš suvartyt ūkininkų tris vyrus (visi buvo senyvo amžiaus, nes tuo laiku kaime ar miesteliuose jaunimo kaip ir nesimatė), surišo jiems rankas ir visus žiauriai nuplakė. Ūkininkai buvo sukruvinti iki sąmonės netekimo ir kai dvi moterėlės, pasigailėdamos apalpusių vyrų bandė jiems padėti bet vandens puoduku, viršininkas, dar labiau siudamas, pats asmeniškai, jau nebe bizūnu, bet kumščia sumušė ir moteriškes. Matydami tą vaizdą, neišlaikė vyrai ir ėmė grąšinti ponui sekretoriui... To buvo jam per daug... Du arčiausiai jo stovėjusius vyrus, šaukdamas, kad tai yra kontrrevolucija, peršauka! Beginklė minia panikoje išsisisklaido, o "didvyris" viršininkas iš baimės užibarikaduoja valsčiaus namuose... Sužeis tieji vyrai sugebėjo patys pasišalinti iš aikštės, bet sumuštieji, kurių nei amžius, nei žaizdos neleidžia pajudėti, išliko aikštėje iki nakties. Tik naktį juos gerieji kaimynai išvadavo iš pinklių ir pasiėmė į namus.

Šioji žinia mūsų stovyklą pasiekė rytojaus dieną. Buvo nutarta tuojau reaguoti, bet tuo metu stovykloje ne turėta pakankamai jėgų, bet stovyklos teismas išnešė ponui sekretoriui mirties sprendimą... Mes savo žygyje užtrukome kiek ilgiau ir čia gimė Ilgūnų mintis, kad šis žygis bus atliktas jo vieno ir tai bus jo paskutinis žygis...

Jis jau ir anksčiau ne vienam skundėsi, kad silpnėjanti sveikata jam atima galimybes dalyvauti žygiuose ir kad jo buvimas mūsų eilėse lieka beprasmis. Jis pats puikiai žinojo, kad jo dienos jau yra susikaitytos, kad džiūva yra tiek pažengusi, kad nebėra jokios vilties iš jos išsigelbėti, juoba, kad nei reikiamos ramybės, nei gerų sąlygų, nei, pagaliau, vaistų nebuvo vilties gauti ir susilaukti. Jis mums dažnai sakėdavo, kad mes susirinkome čia ne gegužinėi, bet kovai. Kad mes abra iškovosime kraštui laisvę, arba turėsime mirti kovos lauke. Kito kelio, anot jo, mums nebuvo... Ir jis ištikimas liko savo žodžiui ir mums sakytam pamokykams... Nebesitikėdamos su laukti laisvės, pasirinko garbingą žuvimo kovos ugnyje kelią, nenorėdamos mirti ramiai lovoje. Kas žino ar tai buvo teisingas kelias, bet tada mes juo didžiavomės ir mylėjom, nes labai panašus likimas jau buvo nuvedęs tais keliais nebe vieną, bet dešimtimis mūsų artimiausių draugų...

Ilgūnas taip samprotavo: aišku, kad masinio atsi teismo dabar laukia valsčiaus valdovai ir žino, kad tas žygis jiems veltui nepraeis. Jie tam atsisteisimui yra pasirengę ir mūsų puolimas galėtų pareikalauti nemažų aukų, nes jie laukia ir budi. Vienam, anot jo, bus žymiai lengviau prasiskverbti prie pono sekretoriaus ir pasiūsti jį į pragaro gelmes. Visa tai buvo aptarta dar prieš mūsų grįžimą ir jokie perkalbinėjimai nesustabdė Ilgūno...

Dabar mes žinojome, kad jis pasiekė miestelį vėlai vakare, susirėšo su milicija... Ką jis jiems sakė, - liks paslaptis, bet jis gavo leidimą pasikalbėti su sekretoriumi ir ten būdamas susprogdino granatas, nuo kurių žuvo sekretorius ir dar keli. Žinios buvo miglotos, bet vienas faktas buvo aiškus ir patvirtintas, - sek

retorius buvo žuves... Buvo žuves ir Ilgūnas. Vieni gandai tvirtino, kad jis pats save kartu susisprogdinęs, kiti sakė, kad jį nušovė ten esantieji milicininkai. Šį pasikėsinimą miestelio milicija stropiai slėpė nuo visų, sakydama, kad draugas sekretorius yra išvykęs tarnybos reikalais. Bet visa tai iššaukė tokią baisią paniką naujosios valdžios pareigūnų tarpe, kad rytojaus dieną visi milicininkai ir valsčiaus ponai išsidangino į apskrities miestą, palikdami mūsų valsčiaus miestelį visiškai be "valdžios"...

Mūsų vadovybė išsiuntė ekspedicinį-žvalgomąjį patrulį į miestelį, kuris patvirtino žinias, kad miestelis tikrai paliktas be jokios valdžios. Aišku, taip ilgai būti negalėjo ir reikėjo tikėtis ir iš jų pusės represijų. Mes tam pasirengėm. Buvo suorganizuotas stropus miestelio sekimas, su uždaviniais - nustatyti kada ir kokio didžio bolševikinės pajėgos pasirodys miestelyje. Mes buvome pasirengę susirėmimui, nes puikiai žinojome, kad po to seks represijos ir nekaltus vietinius gyventojus ir ypač ūkininkus. Visi ūkininkai, dalyvavę tame atmintiname susirinkime valsčiaus turgavietėje ir kurie buvo vienu ar kitu keliu įveltį į tą nesusipratimą ir galėjo tikėtis sau represijų, buvo iškelti į Utenos apskrities kolchozus, kur mes turėjome gerus ryšius ir vietiniai kovotojai pilnai galėjo tuos žmones paslėpti tuose naujai organizuojamuose baudžiavos dvaruose.

Slinko diena po dienos. Mes budėjome ir laukėm represijų, kurios turėjo ateiti...

Šiandien man dažnai gimsta mintis, beskaitant mūsų išeiviskų rašytų juo veikalus, - kodėl mūsų rašytojas yra taip atokus nuo tų temų, kurios dar taip neseniai buvo visos mūsų tautos konvulsinis virpėjimas

siekiant laisvės? Argi tos valandos jam nekeliaiškė? Ar jam jos yra nesuprantamos, tolimos, svietimos ir šiandien jau neberekalingos? Jei ištikimų mūsų dvasios nepaliečia tos išgyventos tragiškos visos tautos dienos, - ar tada mes besame lietuvų tautos vaikai? Juk ten kovojo visa tauta. Vieni su ginklu rankoje, kiti padėdami, dar tretį pasyvia rezistencija, bet kovojo visi! Ir tiek pušynų, tiek paupės slėnių slepia karžygių kapus, kad sudėjus juos visus, kažin ar mes neatsvertume visų garsiųjų Žalgirių, visų Durbių ir kitų lietuviškos valios ir kraujo pastangų, stekiant savai tautai laisvės... Kažin...

Deja... Iš esu tik kronikos fiksuotojas. Rašytoju reikia gimti, kad galėtum įamžinti tai, ką atliko Lietuvos vaikai mylėdami savo tėvynę ir laisvę... Deja... Šiandien mūsų plunksnos genijai mieliau griebiasi įvairiausių sonatų apie Ikaras ir Nektarus, pamiršdami, kad krūviniausias Ikaras ir Nektaras buvo jo paties tėvynės laukiamas, kad ten suguldytos gyvybės buvo jo - rašytojo tėvų, brolių ir seserų gyvybės.
Deja... Ir dar kartą dejas...

Ir štai lauktoji žinia ateina!

Pirmą kartą mūsų apylinkėse pasirodė rusų reguliari kariuomenė, lydimi tankų! Tai buvo naujiena. Rusai, vieno batalijono sudėtyje, remiami dviejų tankų ir lydimi mūsų anksčiau išbėgusių didvyrių, pasirodė mūsų miestelyje...

Mes esame aliarmo padėtyje, nes nežinia ką numato rusai daryti. Mūsų žvalgai ir ryšininkai palaiko labai tampa ryšį su mumis ir mes žinome kiekvieną jų judesį.

Rusai labai atsargūs. Kol kas iš miestelio nejuda ir nedaroma jokių areštų...

BUS DAUGIAU

TAIP KOVOJO LIETUVIS UŽ LAISVĘ

SU PAGARBA PRISIMINDAMI SUDĖTAS VILNIAUS KRAŠTO LIETUVIŲ AUKAS, NEPAMIRŠKIME, KAD IR ŠIANDIEN LENKAI MŪSŲ TAUTAI NIEKO GERO NELINKI

ATSIMINKIME, KAD KOVA UŽ VILNIŲ TEBEINA!

4-oji tąsa

Kai kuriose vietose, kur vieton lietuviškos mokyklos buvo įsteigta lenkiška, lenkai įvedė neva lietuvių kalbos pamokas. Vienur tai buvo dėstoma, kaip atskiras dalykas, kitur tik dvi savaitinės pamokos, dar kitur tik pirmam skyriui, o paskui jau viskas lenkiškai. Bet vis a tai tebuvo komedija. Lenkų mokytojai nemokėdavo lietuvių kalbos ir ne viešas net mokėsi iš mokinių jos. Žinoma, per kelis ar keliolika metų kalbos kiek pramokėdavo. Bet ar toks mokytojas tikdavo dėstyti lietuvių kalbą? Kiti, kurie niekad neišmoko lietuviškai, o buvo verčiami dėstyti, pamokas "pavogdavo" - liepdavo mokiniams vietoje jų paisyti... arba dainuoti. Kada susilaukdavo tėvų griežto protesto ir net pasiskundimų inspektoriui, tai dažniausiai toks mokytojas tuoj rasdavo "išėiti" - lietuvių kalbos pamokos metu pavesdavo kokiam nors mokiniui praveisti tą pamoką. Juokinga, bet kartu ir ne. Mat kai kuriose mokyklose buvo gerai lietuviškai mokančių mokinių ir tokie "mokytojai" galėjo bent šiek tiek padėti savo draugams.

Laikas bėgo savo keliu, juo toliau, tuo daugiau siaurindamas lietuvių kalbos pamokas mokyklose, kurių ir taip mažai bebūvo. Laimingesnės buvo tos apylinkės, kur lenkiškoje mokykloje mokytojas lietuviškas mokytojas. Ten bent tos paskiros pamokos buvo gerai pravedamos ir vaikai parengiami. Bet, deja, tokių mokyklų buvo nedaug.

Idomus ir labai juokingas dalykas buvo su "lenkų" mokytojais. Pavyzdžiui, inspektoriato buvo mokytojams išaktyta, kad bent kartą į savaitę mokytojai privalo susirinkti į rajonines konferencijas, aptarimui švietimo ir kitų reikalų. Tose konferencijose teigiamai dalyvauti tik... lenkai mokytojai. Kitokios tautybės mokytojams dalyvavimas negalimas. Ar tai ne juokinga?

Lenkai mokytojai, kurie lietuviškai nemokėdavo arba labai mažai temokėdavo, lietuviškos pamokos buvo tikras "dieglys" ir dažnai net savo nuožūrą tokias pamokas panaikindavo. Kur buvo labiau susipratę lietuviai, tokių dalykų pro pirštus nepraleisdavo, tuoj kreipdavosi pas mokytoją, kad šis skriaudą atitaisytų. Skundai pasiekdavo ir inspektoriatus, bet reakcija buvo maža. Praeidavo mėnesiai, metai ir niekas iš to neišeidavo, dalykas likdavo "užmirštas"... ir taip dingdavo lietuviškos pamokos. Kai kurie mokyklų inspektoriai net visai bokių skundų nepriimdavo. Kreipimas iš kuratorių mažai tegelbėdavo, nes "varnas varniui akies nekirs".

Negaliu praleisti nepamiršęs kaip Vilniaus Krašto lietuvių brangino savo gimtąją kalbą, kaip uoliai už ją kovojo.

Vienas lietuvis ūkininkas, berods nuo švenčionių, kaž kur nugi rdo, kad Lenkijos konstitucija netik nedraudžia, bet net garantuoja ir apsaugo visiems teisę šviestis savo gimtoji kalboje. Pradėjęs nuo mažų istaigų, reikalaujamas kad mokykloje būtų jo vaikas pamokomas kiek ir lietuviškai ir nieko nepesęs inspekcijoje, jis kreipėsi į aukštesnes istaigas ir kada ten nieko nelaimėjo - užsispyrė keliauti į Varšuvą, švietimo minis terijon. Neturėdamas kelionei pinigų, nuvyko į Varšuvą ir parvyko namo

J. V. Valickas

pėsčias! Varšuvoje visgi jį priėmė švietimo ministeris, jo prašymą išklaušė ir liepė grįžti namo. Praėjo nemažai laiko, o visi ministerio pažadai taip ir liko pažadais...

Vietinio valsčiaus "poneliai" lenkai ir vietinė policija sužinojusi, kad jis buvo net Varšuvoje, pradėjo prie jo kabintis. Sekė protokolas po protokolo, pabaudos po pabaudos... Šis karingas lietuvis nebuvo turtingas, sumokėti visų baudų neįstengė, tada atėmė iš jo karvutę (vienintelę!), nuo jo pečių nurengė kailinius, rado ritimėlių drobės... nepaliko nieko, kas galima būtų paversti į pinigą. Nieko negelbėjo nelaimingojo ūkininko maldavimais... Jam buvo pasakyta - nereikalauk lietuviškų pamokų, nelandžiok po istaigas tada ir protokolai bei baudos išnyks... Viršaitis visą negyva inventorių nusigabeno į valsčiaus sandėlį, gi karvutę ir dvi vištas pasiėmė "globoti" policininkas, kuriam kasdien karvutę duodavo pieno, o vištėlės sudėdavo kiaušinių...

Atėjo ir varžytynių diena... Deja, pirkėjų neatsirado, net nei vienas žydas nepasiūlė nei skatiko, net gudai, atvykėliai lenkai ir tie nenorėjo pirkti. Paskelbė kitam kartui antras varžytines, bet geri kaimynai sudėjo kiek pinigų ir iš varžytynių nupirko karvę ir kailinius. Sugražino savininkui. Bet kada parduotąs inventorių neatnešė užtektinai pinigų baudoms sumokėti, tada atvyko antru kartu pas tą žmogelį visa "ponija", rado tą pačią karvutę, tuos pačius kailinius ir vėl aprašė... Deja, ši kartą jie nusvilo nagus, nes karvę ir kailiniai buvo kaimyno vardu nupirkti ir tik pas buvusį savininką palikti...

Bet "ponija" nenusileido! Nuvyko pas tą kaimyną, kuris buvo karvę ir kailinius nupirkęs, surašė visą eilę jam protokolų ir štai pabiro jam pabaudos... Minėtąs ūkininkėlis, palikęs be karvės ir kailinių, visvien nenusileido ir nemokėjo pabaudų, - geriau nuėjo į valsčiaus kalėjimą ir už tas baudas atsedėjo daboklėje.

Taip vilnietis lietuvis brangino ir mylėjo savo gimtąją kalbą. Taip gynė savo teises, kurias jam okupantas buvo garantavęs...

Bet reikia pripažinti, kad ne visi buvo tokie atkaklūs kovotojai, nevisi buvo susipratę lietuviai, nevisi buvo taip ištvėringi. Pabaudos buvo galingas ginklas okupanto rankose ir joms neretai turėjo nusilenkti lietuvis savo kovoje už jam priklausomas teises.

Kaip jau anksčiau esu minėjęs, uždarius lietuviškas mokyklas, lietuvių mokytojai likdavo be darbo. Kurie turėjo aukštesnį mokslo cenzą, gavo mokytojauti lenkų mokyklose, kiti įstojo į lenkų mokytojų seminarijas metams-kitiems, kad pasimokytų. Bet didžioji lietuvių mokytojų dalis buvo gavusi vienokį ar kitokį lenkų valdžios "vilko bilietą" ir tokiems gauti bet kokią tarnybą nebuvo įmanoma. Bet ir čia lietuvių suranda išėiti - kaimuose, kur buvo šv. Kazimiero Draugijos skyriai, pradėta jų vardu steigti skaityklas, kurių vedėjais buvo skiriami buvusieji lietuvių mokytojai. Tokios skaityklos, žinoma, nebuvo jokios mokyklos pilna to žodžio prasme, bet vis vien tai buvo lietuviško švietimo židiniai, atlikę didelį ir naudingą darbą Vilniaus krašto lietuvių gyvenime. Į tokias skaityklas rinkdavosi jaunimas ir senimas, ten gauda

sišventėlių - skaityklų vedėjų. Jiem jų veikla reišė aiškų kryžiaus kelią... Štai ateina tokios sufabruotos bylos prieš skaityklos ve dėją diena. Juk reikia liudininkų išgalvotus kaltinimus atremti. Reikia apmokėti tokiems liudininkams kelionę. Reikia pinigų! Dažnai tekdavo smadytis advokatus, gaišti laiką. Teisme dažniausiai jie likdavo išteisinti, bet kokia kaina!

Kai kurie lenkai mokytojai net griebdavosi provokacijų, nesigailėdavo iš savo kišenės pasamdyti provokatorius, kuriuos dažnai surasdavo už butelį degtinės, ir jie pakisdavo kur nors skaitykloje "Mūsų Vilnius" ar "Trimitą"... Tai buvo baisus nusikaltimas turėti ir skaityti laisvos Lietuvos spaudą! Na, tada toks mokytojas tuojau painformuoja policiją, kuri nesunkiai suranda... draudžiamą literatūrą... Seka areštai, kalėjimas, bylos. Skaitykla, aišku, uždaroma.

Steigiant lenkų mokyklą lietuviškuose kaimuose, kaip jau minėjau, lietuvių oficialiu keliu protestuodavo, gindami savo teises. Reikia pasakyti, kad tokių mokyklų steigimas nevisur buvo jau toks lengvas. Visu pirma, jei dar kai kur kaimyniniame kaime buvo užsilikusi lietuviška mokykla, tada, kad ir tolokai, tėvai siųsdavo vaikus ten ir lenkiškoji stovėjo tuščia.

Kita priemonė - lenkiškai mokyklai lietuvių neišnuomudavo namo-patalpos. O kur pasisekdavo iš kokio šiaudadušio lietuvių patalpas išnuomuoti, tada žiūrėk kita bėda - lenkų mokytojas negauna sau buto! Nieko kito nelikdavo lenkų mokytojui daryti, kaip apsigyventi artimiausiam miestelyje. Tas labai vargino mokytojus, o gyvendami miestelyje jie neturėjo galimybės santykiuoti su vietiniais žmonėmis ir jų lenkinimo įtaka mažėjo. Tai buvo kovos priemonės ir ne viena apylinkė ja sekmingai gynėsi nuo lenkinimo.

Lenkų mokytojai skundė skaityklų vedėjus, stengdamiesi likviduoti skaityklą ir patį vedėją išsiųsti iš tos apylinkės. Policija, žinoma, labai mielai talkininkavo... Pasipildavo protokolai, -baisioji pavergtos krašto nelaimė. Lietuviškos skaityklos vedėjos dažnai inkriminudavo kaip "Kauno lietuviškus agitatorius" areštuodavo, laikydavo kalėjime, kartais neleidavo net už užs tą išinti jų iš kalėjimo iki teismo dienos. Šiandien reikia tik stebėtis ir didžiutis ta geležine ištvėrme tu pa-

BUS DAUGIAU

LUDVIKO

MAISTO KRAUTUVĖ

828 West 31 St:

ŠVIEŽIAUSIAS MAISTAS - PIENAS, MĖSA IR VISA KITA, KAS REIKALIN GA ŠEIMININKEI! MANDAGUS PATARNAVIMAS LIETUVIŠKOJE PREKYBOJE.

Tel-326-1140

KRAUTUVĖ ATIDARYTA NUO 7 iki 7 ir Sekmadieniais nuo 9 iki 2.

STABDŽIŲ TAISYMAS BRAKES RELINED

Nuo '50 iki '58 metų mašinoms kainuoja:

CHEV. FORD, PLYM.	\$14.95
DODGE, PONTIAC, OLDS., STUO, RAMBLER, BUICK	\$15.95
MERCURY, THUNDERB., HUDSON	\$16.95
CHRYSL., De SOTO, PACKARD	\$18.95
LINCOLN, ROADMASTER, CADILLAC	\$19.95

Žemios kainos ir čia neišvardintoms mašinoms. Pilnas hidraulines stabdžių sistemos taisymas (cilindriai, vamzdžiai, oro šalinimas ir kt.). Taip pat tepimas, alyvos keitimas, smulkūs mechaniški pataisymai, lyginimas ir dažymas.

Nauja dirbtuvė su moderniaisiais įrengimais. Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-7777

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

A. GRIKINAITĖ ir čikagiškis V. BRINKIS šoka lietuvišką polką Los Angeles skautų baliuje, polkos šokių varžybose, kurias ir laimėjo. Nuotrauka - L. Kančausko

DAR NEGRŲ KLAUSIMU...

Anis Rūkas

Komunistai vien taroj, sau propagandinės naudos siekdami, juodžius skaito sau lygiais. Bet gyvenimo patirtis rodo, kaip kad ir pastarieji įvykiai Bulgarijoje su negrais studentais, kad tarp jų žodžių ir veiksmų yra didelė praraja.

Pradžioje vadinamų "dipukų" atvykimo, veik visi jie taroje rodė savo išmintį, peikdami senuosius ateivius sakdami, esą, jie juodžių sąlyčio vengia dėl spalvos skirtumo, atseit, neišmanydami. Ne vienas iš dipukų mums aiškino, kad juodis yra lygus baltam, kad visi mes esame Dievo vaikai... Tokia išmintimi mes buvo me mokomi, iki dipukai patys nesudūrė su juodžiais ir nepatyrė jų laukniškumo, jų papročių ir būdo. Nuo tada jau ir naujienai ateiviai em panašiai galvoti, kaip buvo galvojama senųjų. Viena ateivė moteris verkdamas skundėsi, kad dirbdama su juodžiais yra visaip skriaudžiama ir turi kęsti, nes reikia gyventi. Kitas sakė, kad būtų gera šioje šalyje gyventi, jei netektų su juodžiais susitikti... Ir nesekau, kad jie būtų perdėti.

Iš lietuviškų laikraščių didžiausias juodžių užtarėjas yra bostoniškis Keleivis, bet štai ir Laisvojoj Lietuvoj, vasario 21d. numeryje, pasirodo K. Mituvos rašinys apie Amerikos negrus. Veltui p. K. Mituva mums stengiasi aiškinti juodžių buklę ir jų teisėtumą sprausis į baltųjų sritis ir net bendruomenes, tartum viso to mes būtume nežinoję.

Šiame priverstiname juodžių su baltaisiais maišime, visiems labai aišku, juodžiai turi žymiai daugiau teisių, nei baltieji. Baltųjų niekas neklusia, ar jie nori priimti į savo tarpą juodį, užtenka juodžio noro... O miestuose, kaip Piladelpijoj, Naujorkoje ir kitur šiaurės miestuose, baltieji kasdien užpildinėjami, mušami, apvagiama, moterys išprievartaujamos. Kai vieną kitą sugauna, - juodžiai lengvai tebaudžiami, greit paleidžiami.

Dėl baltųjų apsilėidimo, ten kur baltiesiems tenka kartu su juodžiais dirbti, baltieji kenčia... Juodieji tinginauja, kur darbas bendras, vagišiauja. Baltieji mato, bet tyli, nes bijo juodžio peilio. Pasiskundus, perdėtini dažniausiai tik numoja ranka... Jis irgi bijo. Tai tokia yra tikroji padėtis, be pagrazinimų.

Tiesa, pripažinkime ir tai, kad ne visi baltieji yra be ydų. Bet baltas baltam pasako, perspėja, jo nebijo. Iš kitos pusės, labai retas baltas drįsta tokius "pokštus" išdarinėti, ko kiais užsiiminėja juodieji...

Štai kur yra priežastys kodėl baltieji vengia juodžių. Ne konstitucija, ne įsakymai ir ne prievarta turi išspręsti tuos painius klausimus, bet kitos priemonės, - išskyrimas juodųjų iš baltųjų tarpo, suteikiant jiems visas konstitucijoj numatytas lengvatas ir teises, bet tik atskirai gyvenant.

Kita priežastis, kuri jau šiandien verčia susimąstyti baltuosius - tai mišrios vedybos, kurios taip atkakliai spaudžiant "bendravinimą" su baltaisiais, turi sekti, kaip logiška išvada. Toliau pramatantieji to vengia ir šiandien bėga nuo juodžių, kaip galima toliau. Bet ar ilgai bus kur bebėgti? Juodžiai nuostabių greitumu viešiasi ir jiems bus reikalingi visi plotai. Iš viso to, ką šiandien matom, nėra nei mažiausios vilties, kad gal-

limos ateltyje mišrios vedybos kaip nors naujo ir gero atneštų. Juodžių dorovės supratimo jos nepakeis, jos tik pažemins baltuosius iki dabartinės juodžių padėties.

Taroj toks Vašingtono potvarkis atrodo labai demokratiškas, bet daroj tai yra žemiau gyvuliškumo. Gyvuliai savo noru nesikergia su kita, kad ir panašia, gyvulių rūšim... Prijaukintus gyvulius kartais kergia su kita rūšim, kad pagerinus veislę, tik jau ne pabloginimui. Atrodo, kad nebus didelė paslaptis, kad baltųjų ir juodžių santykių metmenis sumanė kremliniai komunistai, tikslu kelti nesupratimus, riaušes. Žydai, kaip turtingi ir valdžioj įtakingi asmenys, tam pritaria, o žydų tiek kongrese, tiek senate apščiail... Kaip tik dėl to ir šioji šalis maskoliniam komunizmui taip silpnai tesipriešina... Ir niekas kitas, kaip žydų remiamas komunizmas iškėlė sumanytą juodžius su baltais maišyti. Tam tikslui valdžia paskyrė net \$42,500,000, daugiausia sudėtą baltųjų piliečių pinigų...

Didžiausias juodžių užtarovas ir už jų laisę kovotojas Abrahomas Lin kolnas 1858 metais teisėjui Douglas pareiškė:

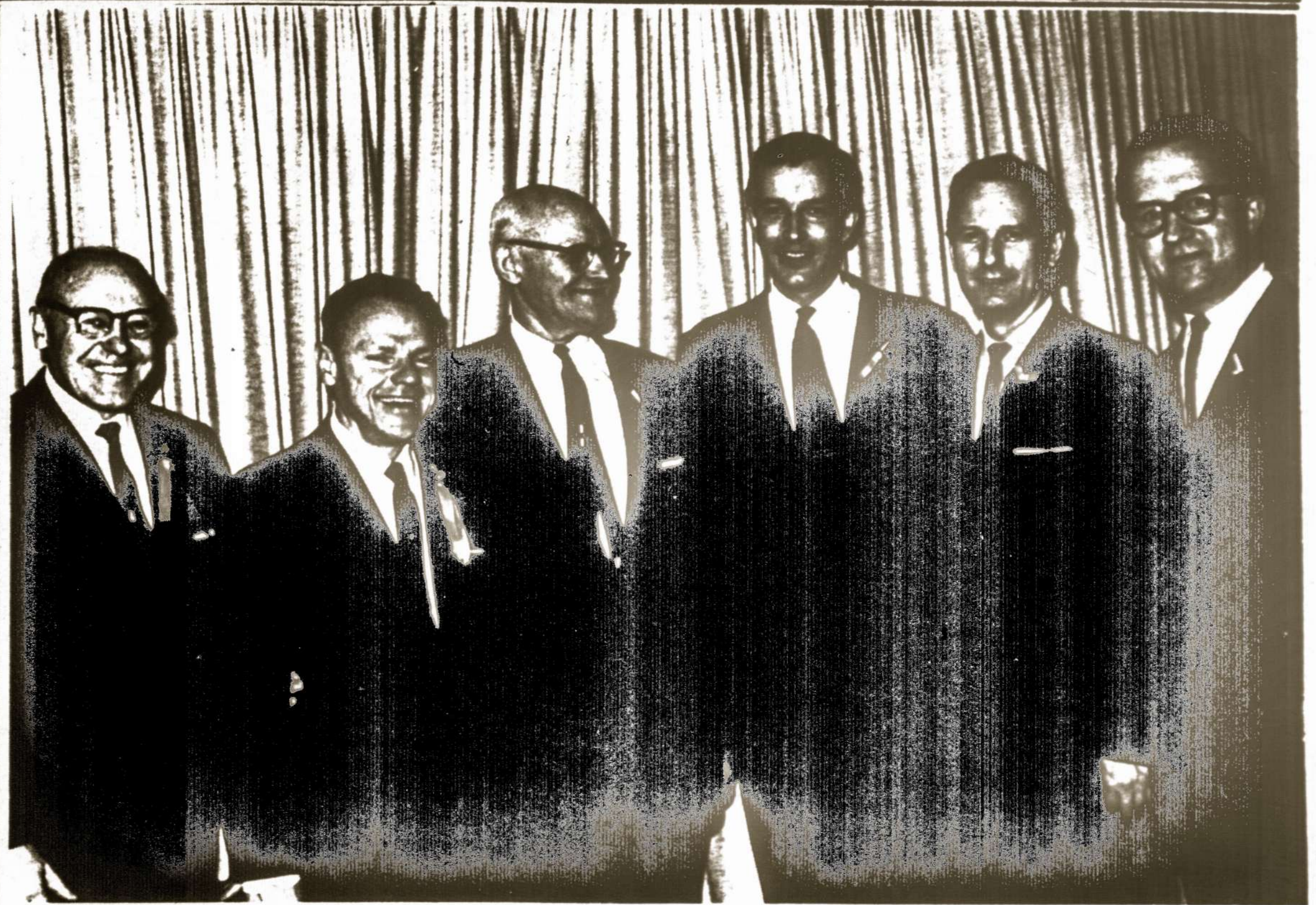
"Aš nesu ir niekad nerodžiau palankumo bendrinei ir valstybinei lygybei juodosios su baltąja padermei. Nesu ir nebuvau palankus statymui juodžių ir prisiekusių (jurors)vietas, nelaikau juos vertais užimti kitas vietas (offices), lygiai ir kurti mišrias santuokas su baltaisiais. Priduriu, kad yra kūno (psichinis)skirtumas tarp baltos ir juodos padermės kuris, tikiu, ant visados skirs juos nuo bendrinės ir valstybinės lygybės. Ir kadangi negali tokiais jaustis būdami drauge, todėl turi būti viršesnis ir žemesnis (superior and inferior)stoviai. Aš, kaip ir kiti, esu linkęs laikyti viršesni stovį baltiesiems"

Yra ir kitų garsių valstybininkų, pasisakiusių kiek griežčiau prieš juodžių maišymasi, bet net ir prieš jų laikymą šioj šaly, manydami, kad juos reikia išvežti iš kur buvo atvežti. Jei Vašingtono nūdienai pareigūnai ištikrųjų nori su juodžiais elgtis žmoniškai, - padoriausias būdas abi padermes patenkinti - skirti jiems kokį žemės plotą, kur jie galėtų patys savarankiškai tvarkytis. Šis kelias yra tikrai žmoniškas, o ne tas, kuriuo pigiausiai būdu tenkina juodžių norus, baltųjų sąskaiton.

Pietiečiai juodžiams davė miestuose atskiras apylinkes, su mokyklomis, teatrais, krautuvėm ir visku kas reikalinga kasdieniam gyvenimui bei pramogai. Ir pietuose nebuvo tiek neapykantos, kivirčų, muštynių, kiek jų yra šiauriniuose steituose, kur juodžiai su baltais maišosi ir yra vis nepatenkinti, vis daugiau nori.

Ateis laikais, kada baltieji stoginti ir savo teises, naudodami balsavimo teisę, daugumos valią. Tauta ilgai tylėti negalės, nors šiandien dar vis baltieji bėga nuo juodžių rūstaus debesio, bėga tolyn, bėga tol kol dar yra vietos kur bėgti. Bet išsibaigs ir vieta ir kantrybė ir tada ateis daugumos valios teisingas sprendimas ir bus surasta išeitis.

Įvairiems "maišymosi" pritarėjams patariu įsigyti knygą "Segregation versus Integration" šiuo adresu - W. M. Nevins, 51 Mentelle Park, Lexington, Ky. Kaina \$1.

Malonus Los Angeles lietuvių kolonijos susitikimas su svečiu iš Romos p. St. Lozoraičiu Jr. besilankant Los Angeles. Iš kairės į dešinę-(stovi) Dr. Pamataitis, teisin. St. Paltus konsulas Dr. J. J. Bieleuskas, Lozoraitis Jr., LTS pirm. A. Mažeika ir V. Valiukas. Nuotrauka - L. Kančausko

BENDRUOMENĖ

Pasakykite man (jei kas žinot)kas yra mūsų Lietuvių Bendruomenė?

Iki šiol aš galvojau, kad lietuvių bendruomenę sudaro visi lietuviai gyveną išeivijoje. Vieni iš jų yra aktyvūs susiorganizavę ir drausmingą Lietuvių Bendruomenės vardu veikiančią organizaciją, kiti, pasyvesni, oficialiai neįsirašę į organizacijos sąrašus, bet vis vien (kaip lietuvių)skaitomi lietuviškos bendruomenės išeivijoje nariais. Bet mano tokia pažiūrą gerokai aptrankė p. Barzdukas, paskelbdamas "Draugo" dienraštyje (vasario 27d. laidoje) savotišką straipsnį, kuriame vartojamos sąvokos - "Jūs" ir "Mes" sukelia visą eilę naujų klausimų...

Jei turime tokias sąvokas, kaip "Jūs" ir "Mes", vadinasi (atrodo labai logiška išvada), ne visi lietuviai yra lietuviškos bendruomenės nariai. Bet kad būtų aiškiau, pasiklausykime ką mums sako ponas Barzdukas, vienas iš Lietuvių Bendruomenės šulų: "Čia, šio "monopolio" nuotaikose, taip pat reikia įieškoti šaknų ir Bendruomenei daromų priekaištų (pabrėžta p. Barzduko). Organizavo audienciją pas JAV prezidentą - ne "jos sritis". Tvarkingai ir gražiai siemet nuėjo pas Connecticute gubernatorių - ne "jos sritis". PLB seime svarstys Lietuvos laisvinimo rūpesčius - ne "jos sritis". Rengia genocido parodą - ne "jos sritis". Paskelbė rinkliavą, nes be lėšų negali vykdyti savo uždavinių, - ne "jos sritis". Vis - ne "jos ir ne "jos"!"

Kas gi pagaliau tuos priekaištus daro? Jugoslava? Kroatai? O gal ta "kita" lietuvių bendruomenė?

Toliau dar gražiau - p. Barzdukas cituoja ALTo pirmininko p. Šimučio pareiškimą Lietuvių Bendruomenei: "JAV Lietuvių Bendruomenė taip pat išauga į veiksmingą organizaciją, kurią iki šiol laikėm kultūriniais reikais besirūpinančiu sąjūdžiu. Gaila, kad dėl tam tikrų priežasčių bei aplinkybių mūsų santykiai su ja gal buvo per šalti ir tik oficialūs."

Čia vėl kyla klausimas: argi ponas Šimutis daugiau jau nebepricklau-

so lietuviškai bendruomenei?

Ir suraskite gi dabar siūlo galą... Išeitu, kad mes turime keliolika lietuviškų bendruomenių, kurios kartais gerai sugyvena, kartais pasibara... Jei jau yra "jūs" ir "mes", vadinasi, dabar besivadinanti Lietuvių Bendruomenės vardu organizacija nėra pilna

to žodžio prasme lietuvių bendruomenė... Išeitu, kad ji yra tik lietuvių bendruomenės partija... (dalis), kuri pati nebelaiko savęs visus lietuvius apjungiančia organizacija ir savo vieno iš šulų lūpomis akcentuoja "jūs" ir "mes"...

K. RADVILA

TINKAMI RŪBAI DUODA GERĄ SAVIJAUTĄ

D Ė M E S I O !
Pas mus Jūs rasite vyrui pasaulį! - Mes galime Jus aprenkti nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių geriausių gaminų **BOTANY"500"kosciūmai ir paltai. Manhattan marškiniai, LEE ir DISNEY skrybelės. Krautuvė atidaryta kasdien ir sekmdieniais nuo 10 iki 4 v.**

H. SEIGAN
VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ,
4630-32 S. Ashland Av., Chicago 9, Ill. Telef: YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam laikui mokėjimui be nuostimių!

Mandagus patarnavimas Lietuvių kalboje.

Gardžiausia duona - bulkučių - sausainiai - tortai

BRUNO KEPYKLOJE KEPA LIETUVISKĄ DUONĄ

BRUNO KEPYKLA

Kas Valgo Bruno Duoną Visad Zydi Kaip Aguonė!

Sav. BRUNO MACIANSKIS
3339 So. Litanica Ave
Tel- CL 4-6376

PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

PARAMA- 2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332
Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMŪS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYVDŽIŪ

BARNETT PRANC. KONJAKAS 5th \$4.98	COCKTAILS MANHATTAN OR
GERMAN BRANDY 5th \$3.98	MARTINI kvorta \$2.98
CANADIAN WHISKEY 5th \$3.98	LIEBFRAUMILCH vokiškas vynas 5th \$0.89
VODKA pilna kvorta \$3.59	NAPOLEON FRENCH BRANDY 5th \$3.15
KRON BRANNOVINA	RACADEONNA ITAL. VERMOUTH, 30 onz. \$1.35
AQUAVIT (švediška) 5th \$3.98	BORDEAUX pranc. vynas 5th \$0.98

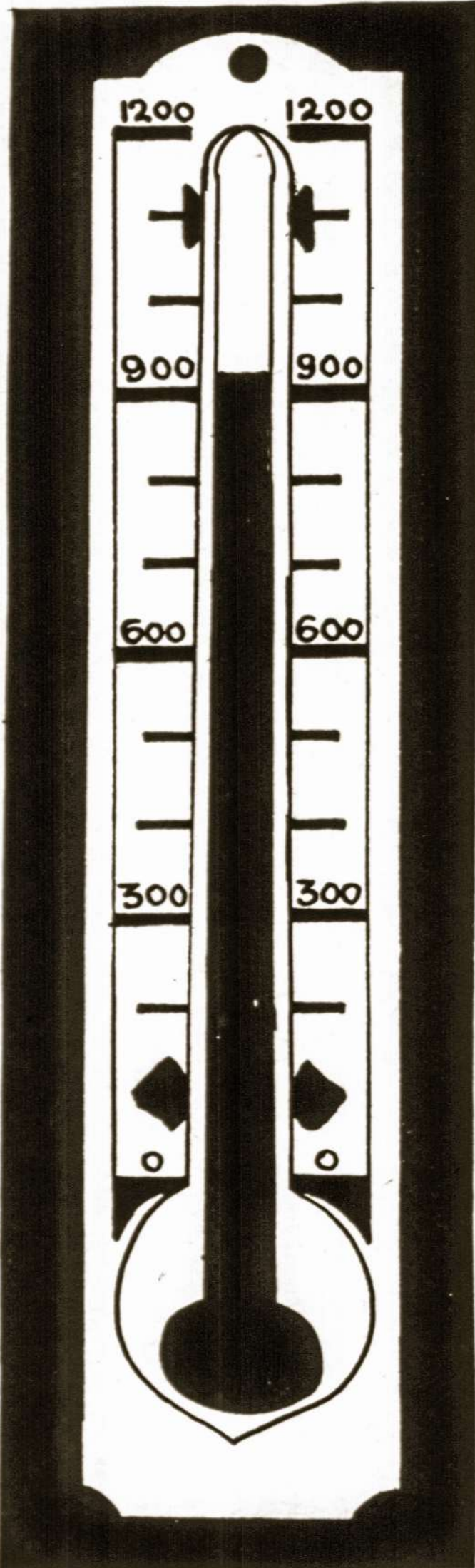

Laisvoji dieta

911 West 32 St.
CHICAGO 8, ILL

Telef: FR 6-5416

Kas ir kur?

tadienį, vakarais, Gage Park salėje-2411 West 55 St. (Western ir 55 St kamas) ALVUDas rengia pedagogi-nes paskaitas. Pereitą penktadienį buvo skaityta įdomi ir naudinga pas-kaityta apie nutukimo priežastis ir kaip nuo tos ligos pasigydyti. Paskai-tą skaitė neilstantis mūsų visuomeni-ninkas Dr. J. ADOMAVIČIUS, kuri su-traukė pilną salę žmonių.

* Netoli New Yorko, poilsio na-muose gyvenantis Vasario 16d. Akto signataras prof. JUOZAS KAMINS-KAS, vasario 16 dienos proga susi-laukė daug lankytojų ir sveikinimų. Iš New Yorko signatarą pasveikinti buvo atvykę Vytautas Stašinskas ir Anicetas Simutis, kurie gen. konsulo Jono Budrio ir savo vardu įteikė jan-gėlių.

Taipgi signatarą asmeniškai svei- kino New Yorko "Šviesos" Sambūris kurio vardu gėles įteikė inž. J. Valai-tis ir Giedrė Zauniūtė. Tą dieną jį aplankė ir Dr. V. Paprockas, kuris rūpinasi signataro sveikatos reika-lais.

* PRANEŠIMAS Tautinių Šokių Šventės reikalu.

Antrosios JAV ir Kanados lietuvių tautinių šokių šventės informacinė komisija praneša, kad prof. Vl. JA-KUBĖNAS sukūrė tautinių šokių šventės maršą, vardu "Šokėjų eisena Maršas parašytas tautosakos muzi-kiniais motyvais. Prof. Vl. Jakubėno sutikimas prisidėti prie šio grandio-zinio rengimo garantuoja šventės iškilmingumą.

Tautinių Šokių Šventėje dalyvauti užsiregistravo gausus lietuvių mok-sleivių būrys. Jų dalyvavimas yra tėvų ir jaunimo vadovų kieta ryžto ir nepalaužiamos vilties lietuvių tau-

tos ateitimi vaisius bei šventės ruo-šėjų (LB Čikagos Apygardos Valdy-bos) pastangų apvainikavimas. Kas gali būti širdžiai artimesnio ir akiai patrauklesnio, jei ne pačių jauniausiu- sųjų tautos sūnų ir dukčių masinis būrys majestotiškuose tautiniuose drabužiuose mūsų tarpe.

Šventės papuošalu ir jos vertin- giausiu įprasminimu bus šios jau- niausiųjų šokėjų grupės: Čikagos Market Parko liuanistinės mokyk- los moksleivių tautinis ansamblis- 202 šokėjai, Lemonto Maironio litu- anistinės mokyklos moks. taut. šokių grupė - 25 šokėjai, LBK Donelaičio liuanistinės mokyklos moks. taut. šokių grupė - 100 šokėjų, Čikagos "Ateities" atžalynas - 80 šokėjų ir Clevelando Vysk. M. Valančiaus lit. mok. tautinių šokių grupė - 20 šokėjų

Tautinių šokių muzikinę programą išpildys "Lyric Opera" simfoninis orkestras, lietuviams pažįstamas iš lietuvių operos kasmetinės veiklos. Muz. J. Zdanis pakviestas dirigentu.

Tautinių Šokių repertuaro leidinyje vardu "Mūsų Šokiai" 261 psl. atspau- sdintas ir gaunamas pas repertuaro komisijos pirmininką Br. Shotą - 7140 So. California Ave, Chicago 29. Illinois. Leidinys platus, aprašo 16 šokių detales, kilmę, iliustruotas daugybe schemų, brėžinių, duoda šo- kių muzikos gaidas.

Finansų komisijos garbės pirmi- ninkas J. F. Griubaskas, St. Anthony Savings & Loan Ass. egzekutyvus sekretorius, savo paties pirmąją au- ka pradėjo šventės finansų telkimo vajú. St. Anthony Savings & Loan Ass. istaigos vedėjas yra visų lietuviškų kultūrinių darbų kilnus ir konkretus rėmėjas.

Adv. Alg. Kėželis sutiko aiškintis šventės mokesčių reikalu su federa- linės valdžios įstaigoms.

Nakvynių komisijos funkcijas at- lieka LB Brighton Park Čikagoje apylinkės valdyba su pirm. K. Avi- žienium - 4419 So. Fairfield Ave, Chicago 32, ILL.

Jaunimo programine prieššventi- ne dalimi (pobūvis Jaunimo Centre) sutiko rūpintis Liet. Stud. Sąjungos Čikagos sk. su pirmininku Vitaliu Litvinu - 4610 So. Wood Ave, Chica- go 9, ILL.

M. Kareivaitė vadovaus anglų kal- ba šventės sekretoriui. Adresas - 1625 W. Marquette Rd. Chicago 36.

Šventės bilietai bus gaunami pas platintojus nuo kovo 1 dienos. Adre- sai šventės skelbime, spausdinamar

- Raidyno įsigijimui aukojo:
- 1) Alf. Žiedas \$ 25
 - 2) Ad. Šimkus \$ 10
 - 3) J. Ribinskas \$ 5
 - 4) K. Kraučiušas \$ 5
 - 5) Pr. Marcinkėnas \$ 5

Viso - \$ 50

Mieliesiems mūsų bičiuliams - rėmėjams nuoširdžiausiai dėkojame. Iš šiol jau yra surinkta - \$ 917. 00

Turime vilties, kad termometrą "susprogdinsime" ir mašinos skolą pilnai padengsime.

* Prof. Dr. K. Oželio mirties trijų metų sukaktis buvo atžymėta gedulin- gomis pamaldomis už Vėlionies vėlę

* Laisvosios Lietuvos bičiulis P. Kavaliauskas susirgo ir gydomi ligoninėje. Mūsų širdingiausi linkėjimai mielam mūsų Bičiuliui kuo greičiau- sia pasveikti!

* Dr. S. BIEŽIO 50 metų vi suome- ninio darbo sukakčiai atžymėti, Čika- gos Skautininkų Ramovės sumanymu ir talkininkaujant beveik visoms lie- tuviškoms Čikagos organizacijoms, vakarieni-minėjimas įvyks kovo 16 dieną Jaunimo Centre. Pradžia-7v30 min. Norintieji minėjime dalyvauti, pakvietimus gali gauti paskambinę Laisvosios Lietuvos redakcijai vakarais - FR 6-5416. Kaina- \$5

* Kiekvieno mėnesio pirmą penk-

Išpildo Income Tax

Ticms, kurie nori sąžiningo patarnavimo

Jurgis Voldemaras
6343 So. Wood Street
Tel. RE 7-3376

Anksti išpildyti pareiškimai greičiau patikrinami ir permo- kėti! Mokėsciai greičiau grąžina- mi.

Lietsargiai - retas vaizdas Los Angeles, kur vos du-tris kartus per metus tepalyja. Bet kaip pereitais metais, taip ir šiomet, daugiausia palijo per Vasario 16 dienos minėjimą.

Nuotraukoje, vidury, Lietuvos Atstovas J. Kajeckas po savo lietsargių priglaukęs Los Angeles burmistro asistentą Martinę, kalbasi su Los Angeles ALTO skyriaus pirmininku J. Jo- dele.

Nuotrauka - L. Kančausko

Vasario 16d. minėjime Los Angeles, Calif. Tautinių Namų salėje stovi iš kairės - Dr. P. Pamataitis, S. Lozoraitis Jr. (svetys iš Romos) ir Dr. J. Bielskus.

Nuotrauka - L. Briedžio

LEONARDAS VALIUKAS (kairėje) sveikina į Los Angeles atvyku- sį pasivečiuoti iš Italijos St. LOZORAITI, Jr. Nuotrauka - L. Kančausko

me lietuvių laikraščių savaitgalio laidose.

Šven- tės organizaciniams reikala- ms ir sutarčių rankpinigiams iškei- sta 950 dol. , o kasoje šiuo metu yra 550 dol.

Kai kuriems tautinių šokių organ- zaciniams funkcijų klausimams tik- sliau apibrėžti LB Čikagos Apyg. V tarėsi su LB Centro Valdyba. Pasi- tarimai dar nebaigti. Jų tikslas-ge- resnis ir tikslesnis sudėtingo plano įvykdymas, kurio vyr. vadovu yra LB Čikagos Apyg. Valdybos vicepir- mininkas Br. Nainys. Šventės ruošė jų planas parengimo reikalais pa- tiems rūpintis, nesudarant atskiro komiteto, yra sveikas posūkis, nes

tuo būdu išvengiama įprasto komi- tetų laikinumo ir su tuo susijusio finansinės atskaitomybės kėblumo.

Tautinių Šokių Šventė įvyksta 1963 m. liepos 7 d. Čikagoje. Jos rengėjai - LB Čikagos Apyg. Vald- ba, šį kartą tikisi ne pelno, o vertin- go dvasinio renesanso, ypač jaunes- nėje kartoje. Tokiu būdu ši šventė apleidžia siauro tikslo ribas ir į- gauna lietuvių išėivijoje visuotinio jungiamojo veiksnio atspalvį. VISI lietuviai tautos ateitimi tikį prašo- mi šį darbą skatinti, remti ir prop- aguoti. Tokią paramą be išimties ir rezervų teikia šiuo reikalu lietu- vių spauda.

INFORMACINĖ KOMISIJA

Vasario 16 proga jaučiame parei- gą pranešti lietuvių visuomenei Fon- do padėti, nes visi mūsų darbų ba- lansai, nežiūrint kuriame lietuviško darbo bare dirbtume, eina Lietu- vos labui.

Šiuo metu Fondas turi 126 narius kurie yra sudėję \$52.000. Kai skai- tysite šį pranešimą, daviniai bus jau netikslūs, nes Fondo narių skai- čius didėja kasdien.

Pastarieji metai, galima sakyti, praėjo organizavimosi ženkle. Daba jau beveik visose lietuvių kolonijose į darbą yra įsijungusios LB apy- linkės, daug kur sudaryti net specia- lūs komitetai. Yra ir pavienių asme- nų savanoriškai atėjusių į Fondo talką. Aišku, kad dirbdami dideliu būriu pasieksime ir didelių rezulta- tų. Nenorėdami liesti Fondo garsi- nimui pagrindinio kapitalo pelno, ne galėjome išvystyti platesnės spaus- dintos informacijos. O vis tik Fon- das augo ir darėsi populiarenis. Už tai esame dėkingi mūsų periodi- nei spaudai, kuri spausdino straips- nius ir pranešimus Fondo reikalu. Todėl visą pelną - 1.200 dol. galė- jome paskirti lietuviškojo švietimo reikalams.

Šie metai Fondui bus patys reikš- mingiausi. Gegužės 18d. Čikagoje į- vyksta pirmasis Lietuvių Fondo na- rių suvažiavimas. Į šį suvažiavimą žiūrime kaip į svarbų lietuviškos veiklos įvykį. Pasaulio lietuvių isto- rijoj tokio pobūdžio fondo dar nėra buvę. Viena, šis Fondas yra tvarko- mas pačių aukotojų per jų rinktus organus, antra- jis yra nuolatinis,

tai yra nesibaigias vienu kuriuo- nors atliktu uždaviniu. Fondo aukoto- jai-pradininkai tikrai džiaugtūsi, jei šis suvažiavimas galėtų kalbėti 100.000 dolerių bal su. Tai būtų jau dešimtmečio milijono balsas. Mes tikime, kad tai įvyks.

Ta pačia proga norėtume priminti visiems pasižadėjusiems tapti Fondo nariais, kad šis suvažiavimas būtų geriausia proga pasižadėjimą įgyvendinti. Taip pat ir dalimis pradėję įnašus mokėti turėtų nedelsti, nes tik pilnas šimtas dolerių duoda balso teisę. Fondo narys suvažiavi- me gali būti atstovaujamas ir per savo igaliotinį.

Apie suvažiavimo laiką ir vietą kiekvienam Fondo nariui bus pra- nešta raštu. Todėl tie Fondo nariai, kurie yra pakeitę adresus po įnašų įmokėjimo, turi apie tai pranešti Fondo Valdybai šiuo adresu: Lietu- vių Fondas, 7243 So. Albany Ave, Chicago 29, ILL.

KVIEČIAME VISUS Į DIDŽIAJĄ TALKĄ!

Lietuvių Fondo VALDYBA

* LIETUVIŲ FONDUI ĮNAŠAI:
Dr. V. Šaulys - \$250. Kun. J. Vilu- tis - \$400. Dr. Vyt. Melnykas - \$500. LB Waterbury Apyl. viso- \$1.000. LB Brockton Apyl. - \$50. V ir M. Grėbliūnai - \$50. F. Kudir- ka - \$25. Prel. F. Bartkus - \$100. Dr. J. ir Br. Balčiūnai \$200. J. Vai- neikis įnešė trečią šimtinę. Po šim- tą dolerių įnešė - LB Philadelphijos apyl., E. ir J. Skladaičiai, S. ir A. Romanaukai, A. ir V. Vizgirdai, Br. Liškus, P. Karosas, R. Shrelis.